МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
СВЕТ
арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областной Грозненски городской комитеташ а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского обкома, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 60 (2685)
Ера 26 июль 1962 шу
Мах 2 кеп.

7 бетта план—10 ди хьалха

Валови продукци арахецара 7 бетта план 21 июле кхоачаш а яь, хІанз август бетта чотах эзараш тоннаш сийрда продукташ арахийцай Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. ХІаьта духхьала реагенташ кхоярца укх шера дІаяхача хана 47 эзар сом пайда бе а, къахьегама овсарле 6 процент гаргга лакхъе а вІаштІехьдаьннад цун.

ВорхІ бетта план ханал хьалха кхоачашъяра йоаржаьча яхье хьалхара моттиг яьккхар нов. Чирков керте латтача № 43-5 йолча установка коллективо. 7 бетта план 13 ди хьалха кхоачашйир цу установкерча технологаша. Электроэнерги, пар, хий кходарца а рационализаторски предложенеш балха юкъекхувларца а массехк эзар сом установка счета тІа кходаьд цар.

Уж толамаш даьхараштa юкъе дикагІа къахьегарца белгалбаьлар операторaш А. Новильгловский, Д. Чирдаров, А. Морохотов, кхыбараш. Сменах йола заданеш массаз а тІехкхоачашъю цар.

Дика къахьийгар нов. Пецхилауре кулгалдеча номер 25-2 йолча установка коллективо а. 7 бетта план 12 ди хьалха кхоачаш а яь таханарча денга август бетта чотах 1600 тонн сийрда продукт яьккхай цо.

М. БОТОВ.

БАХАЧА НАХА— ДУКХАГІА БАЬЦА ДААРАШ

Городаштен промышленни центраштен маэшша дика а дарегІа а дола баьца дaараш, коартолаш, сомаш хилийтар — иштта да КПСС XXII съездон март бетта хиннача парте Центральни Комитета Пленумон партийнии советскии организацешта, юрта боахама органашта, торгови организацешта хьалхашка оттадаь декхар.

Мишта латт из гІулакх вай республике?

Ахка юкъе кхаьчад, цхьабакъда, баьца даараща баха нах Іалашбара гІулакх республика столице а кхыча промышленни районашка а Іальмате ледара латт. ДІадахача шерашка санна укх бІаьсти а оттаьяр баха нах баьца дааращца Іалашбара планаш, белгалдаьхадар цу хьакъехьара чакхдаха деза гІулакхаш. ХІанз баьца дааараш хьадаьннача хана гучадаьннад царца баха нах Іалашбара гІулакх геттара ледара латтилгеи, хІаьта цхьаццаболча торговле болхлоша а колхозийи совхозийи кулгалхоша а баха нах баьца дааращца Іалашбара хьакъехьа хабараш дувцарал совгІа башха хІама деш ца хилари.

Грознерча плодоовощторгеи колхозийи ларекашка, болхлой районашкарча тикашка баьца дааараш, сомаш, коартолаш кІезига я. Цудухьа кабуц, помидораш, нарсаш лехаш дукха ха йоае езаш хул баха нах. Дукха латт очередех. Тикашка баьца дааараш кІезига хилар а торгови организацей оагІонгахьара бокъонца тІахьожам ца хилар а бахьан долаш базара тІа спекулянташа шоаш дохкача баьца даарий маьхаш чІоагГІа лакхдаьд.

Малав ларекашкеи тикашкеи хьаэца баьца дааараш, коартолаш, сомаш ца хилара бехке вар?

Грозне а республика кхыча промышленни районашка а бахача наха кхоачам хиллал баьца дааараш ца хилара эггар хьалха бехке ба торгови организацещца шоаш даьча договорех доагГІача тайпара баьца дааараш дохкилга вІаштІехьа ца даьккхача колхозийи совхозийи кулгалхой.

Планах укх шера 1 август тІакхоачаш торгови организацешка 1477 тонн баьца дааараш дохка дезаш дар Грозненски районера боахамаш. Дерригa а лаьрхІача 23 июль тІакхоачаш цу районерча колхозашеи совхозашеи дехка баьца дааараш 631 тонн е планах лаьрхІачул 44 процент мара дац. Къаьстта во латт из гІулакх планах 182 тонн йохка езача еррига а 33 тонн мара ца ехкача «Новый быт» яхачеи 230 тонн йохка езача метте 36 тонн мара ца ехкача «Аргун» яхачеи колхозашка. Кхы дикагІа латтац из гІулакх цу районерча № 3 йолча совхозе а.

Грозненски районерча боахамашка санна эсала да баьца дааараш дохкара план кхоачашъяра гІулакхаш Сунженски районерча дукхагІа долча боахамашка а. Алхха «Победа» яхача цхьан колхозагара дІаиккхача цхьаккха а боахам бац цу районе баьца дааараш дохкара план кхоачашъяь. Еррига а 15 тонн мара ехкаяц договорах 75 тонн йохка езаш йолча цу районерча Ленина цІерахча колхозо, 41 тонн мара ехкаяц 115 тонн йохка езаш йолча «XX партсъезд» яхача колхозо.

Дика лелац торгови организацещцара договор кхоачашдара гІулакх Наьсарен районерча боахамашка. Планах 2650 тонн коартолаш йохка езача еррига а 42 тонн мара яц укх шера цу районерча совхозаша ехкараш.

Къаьстта белгалдаккха дезаш да цхьаццаболча колхозий кулгалхоша договорах доагГІача тайпара горплодоовощторгага дІа а ца луш баьца дааараш шоай хьаштдолчча тайпара дохкаш хилар. Дикка баьца дааараш кхычахьа дехкад, масала, Грозненски районера «Новый быт» яхача колхозо.

Цхьабакъда, алхха колхозийи совхозийи кулгалхой хинна Іац республика столица баьца дааращца во Іалашъяра бехке. Геттара ледара вІаштІехьдаьккхад Горплодоовощторго баьца дааараши сомаши колхозашкареи совхозашкареи дІакхухьилга. Масала Сунженски районерча баьца дааараш кийчдеча пункто колхозаша дІатела дуккха баьца дааараш дІаийдац, уж чудохка яьшкаш яц яхаш. Ачхой-Мартана районерча «Самашкинский» совхозо торгови организацеша дІа ца эцар бахьан долаш дукха сомаш бехкаб лоаллах ядача республикай организацешка. Цу тайпара гІулакхаш кхыча районашка а хиннад.

Цу гІулакхаша хьахьокх, республика городаштеи промышленни районаштеи юхе ядача районашкарча боахамашка берригa нах Іалашбара кхоачам хиллал баьца дааараш долаш хилари уж нахага дІа ца кхачара бехке бараш цхьацца-йолча колхозий, совхозий, торгови организацей кулгалхой хилари. Из шоашта гушше а таккхалча Іеш ба производственни управленей, райкомий, райисполкомий кулгалхой.

Грозне баха нах баьца дааращца Іалашбе декхарийла яр плодоовощторг я. Цхьабакъда, цун цкъа-дале, кхоачамболлаш тикаши ларекаши а яц городе, хІаьта йолаш ярашка а дукхагІа йолча хана дІадохка хІама доацаш а хул. Цудухьа торгови министерство декхарийла я горплодоовощторга кулгалхошкара городе бахача наха маэшша помидораш, кабуц, нарсаш, сомаш, коартолаш лоаттаелга хьадеха.

Совхозно-колхозни производственни управленейи баьца дааараш леладеча районийи кулгалхой, совхозий директорий, колхозий правленей декхар да гаргарча деношка баьца дааараш дохкара планащ кхоачашъелга Іалашдар. Сихха дІадаха деза республика городашкеи промышленни районашкеи баха нах помидоращца, нарсащца, кхыча баьца дааращца Іалашбара балха юкъе долаш дола кхоачамбоацараш, уж дІа ца дахара бехке бараш бехктокхаме оза а беза. ДІахо ла йиш яц баха нах баьца дааращца Іалашбар санна дола лоархІамера гІулакх тесса леладелга. Торгови организацеш а баьца дааараш дохкара царца договораш даьча колхозийи совхозийи кулгалхой а мамогга оарцагІбала беза республика промышленни районашка баха нах масса тайпарча баьца дааращца Іалашбара.

БОРОДИНО (Московски область). ГаргайоагІа 1812 шера Даьхен тІема легендарни Бородински латар хинна 150 шу дуза ха. Укхаза, тІема исторически моттигашка, вай мехка тайп-тайпарча городашкареи областашкареи дуккха туристаши экскурсанташи ух ден-денна.

СУРТА ТІА: Горки цІи йолча юрта юкхе М. И. Кутузовна дегІа памятник. Сийлахь-воккхача полководцо 1812 шера 7 сентябре (26 августа) Бородински латара кулгалдир цу моттигера.

О. Кузьмина сурт.
ТАСС фотохроника.

Кхашкара ча дІадаккхарахи ший ханнахьа зябь ахарахи

1962-ча шера 18-ча июле КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советои бaь соцам

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои белгалдоаккх мехкарча дуккхача районашка зябь ахара планаш кхоачашъеш ца хилар, къаьстта а ялаташ дика хьийкъача шерашка, из бахьан долаш хьатІадоагІача шера дуккха лаьташ бІаьсти аха а оахаш дІаде дезаш хул. Дика хьувкъамаш хиннача шерал тІехьа тІадоагІача шера хьувкъамаш кІезига дувл, хІаьта цун бахьан климатически хьалаш, йоачаш кІезига хилар, температурни хьалаш а доацаш, керттерча даькъе, укх тайпара да: ялаташ дика хьийкъача шера кхашка дукха ча Іов, хІаьта из дукхагІча хьале, ший ханнахьа кхашкара дІадаккхац, цунах хетта зябь ахац, бІаьсти оахамаш делга тІехьадувл, бІаьсти гайна дІадув ялаташ, из бахьан долаш колхозашкеи совхозашкеи чудоагІа ялат кІезига хул.

БІаьсти дІадувш дола ялаташ зяба тІа дІадувш ца хилча, Советски Союза дукхагІа йолча районашка уж дика хьувкъаргдоацилга кхетаде деза юрта боахамерча болхлоша, къаьстта а ший ханнахьа лаьтта кийчде а ханнахьа бІаьстан ялаташ дІаде а йиш хургйолаш, хІара ди учете хила дезача СибарегІени Казахстанеи районашка. Алхха из гІулакх дича мара вІаштІехьдаргдац СибарегІени Казахстанеи районашка бІаьсти дІадийна ялаташ, къаьстта а кІа, ший ханнахьа кхачилга Іалашде а еррига юртбоахама культураш дика хьувкъае а.

Из иштта доллашехьа а, моттигашкарча партийни, советски, юртбоахама органаша, колхозийи совхозийи кулгалхоша эшшаш йола йоакхо яц ший ханнахьа кхашкара ча дІадаккхара дешай, ший ханнахьа ча дІа ца даккхаро зябь оахилга тІехьадоахаш хилара а кхы тІа а доакъари кхо дукхагІа хургдолаш кІалхьарцари алсамдаккхара йолча торонех боахамаш доахаш хилара а хьисап дац цар.

Ховш да, боахама лоархІам боккха болаш ча хилар, цудухьа из доадар хьисапаца дац, долче, цунах лерттІа пайда эца беза: доакъара, хьажкІий силос йоллача хана каг а йоаккхаш цунах деттара, хьайбашта кІалхьарцар дара.

Цудухьа ший ханнахьа кхашкара ча дІадаккхара а, боахамашка йолаш йолча тросови, рамочни, навесни волокушех, токхораш увзарех, аргІаш дерех, транспортерех, дуккха ча тІадотта йиш хургйолаш кийчъяьча прицепех, цу гІулакха пайда эца йиш йолча кхыча технически средствaех шерра пайда эцара а долла хІама деш йолча Украина, Къилбаседа Кавказа, Поволжья, ЦЧО, мехкарча иштта кхыча районашкарча дуккхача колхозашеи совхозашеи дер нийса, гІулакх да. ТІехьайийзача комбайнаща болх беча хана ча дІадоаккхилгеи цунах аргІаш делгеи тросови волокушаца ду, кхай йистошка ча дІа а увзаш.

Цунца цхьана дуккхача боахамий кулгалхоша, къаьстта а СибарегІени Казахстанеи районашка, хІама деш дац ялат чуэцарца цхьана кхашкара ча дІадоаккхилга Іалашдара, ча кхашка дут, из бахьан долаш зябь аха йиш йоацаш юс. Іай из ча гІора а дийя, хІаьта а вета а пайдан доацача доал. БІаьстанарча оахама лаьтта мукъадаккхар духьа из ча цІи а теха бІаьсти доага ца дича ялац колхозаши совхозаши. Цхьабакъда бІаьсти ча доагаде халагІа да, хІана аьлча из гІорадаь да, лаьтта дІоахдала а ча докъадала а дукха ха эш. Цо Іальмате йоккхий халонаш оттаю бІаьсти лаьттaш ахара, хІаьта, керттерча хьале, тІехьадувл ялаташ дІадувлга, из бахьан долаш хьувкъамаш кІезига хул.

Ханнахьа зябь оахилгеи чах дикагІа пайда эцилгеи Іалашдар духьа КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои соцам бу:

1. Союзни республикай компартей ЦК-аш, парте крайкомаши обкомаши, республикай Министрий Советаш, крайисполкомаши облисполкомаши, территориальни производственни управленеш, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла болба, ялаташ дика хьувкъадара лоаттабеча къовсаме эггара лоархІамера цхьа гІулакх из хилар кхета а деш, бІаьсти ялаташ дІаде лаьрхІача дерригача лаьтта зябь оахилга Іалашдулургдолаш, хІа аьнна ялаташ чуэццашехьа а ший ханнахьа кхашкара ча дІадаккхара мел эшар де.

2. Союзни республикай компартей ЦК-аш, парте крайкомаши обкомаши, республикай Министрий Советаш, крайисполкомаши облисполкомаши, «Союзсельхозтехника» Еррigсоюзни объединени, территориальни производственни управленеш декхарийла йойла колхозий, совхозий, «Союзсельхозтехника» отделеней пхьоаллешка чоалхане йоаца приспособленеш — тросовии рамочнии волокушаш, токхораш увзараш, транспортераш, автомобилийи тракторийи прицепий кузоваш дукхагІа ча тІахожаргдолча тайпара кийчъелга, ча дІадаккхара балхашта механизаци ергйола кхыйола приспособленеш хьаелга вІаштІехьдаккха.

Цу гІулакха мел эша трос а кхыйола материалаш а моттигашкара хьа а лохийла, ца тоъаш йола ча дІадаккхара эшаш йола технически средстваш кийчъяра колхозаштеи совхозаштеи новкъостал а долда союзни республикай Министрий Советаша.

3. Дуккха комбайнаш каг йоаккхача машинащца кийчъяьча Украина колхозийи совхозийи опыт могайойла. Из деш хилча, чах яьккха каг цу сахьате тележкашта тІа а йотташ доакъар дІаувттадеча моттиге дІакхухь, тІехьагІа лерттІа доал а деш пайда а эц цунах. Цу пайданерча наькъаца ялат чуэцилга могадолда из де торо мел йолча колхозаштеи совхозаштеи.

4. Доакъарийна Іалаш а хинна, дерригa ча хьагулдара мел эша транспортни кхоачамаш а доацаш йолча колхозаштеи совхозаштеи мукъалолба, наггахьа мара хила йиш йоацача тайпара, чах яьккха каг кхашка гІолла дІаэе, Іальмате сиха уж кхаш оахаргдолаш. ХІаьта нагахьа санна ший ханнахьа зябь ахараи хьатІадоагІача шерарча хьувкъамашта лаьташ кийчдараи ча дІадаккха а е цунах каг яккха а торо еце, доакъарийна Іалаш хиннача боахамашта мукъалолба цкъара деш дола тІеххьара хІама де — кхашка ча доагаде. Ча доага а деш цунах кхаш мукъадахар боахама зе кхеташ-м да, цхьабакъда, дагакхаба деза, нагахьа санна ча кхашка дитача из хІаьта а вета а довргда, хІаьта цунца цхьана колхозаши совхозаши зябь ахара йолча торонех а йоал, цунах хьатІадоагІача шера хьувкъамаш лохдалар хургда, боахамашта кхеташ дола зе кхы а доккхагІа хургда.

* * *

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои партийни, советски органашта, территориальни производственни управленешта, колхозийи совхозийи кулгалхошта кертагІа доаккх ший ханнахьа кхашкара ча дІадаккхари зябь ахари дІайийна хІамаш дикагІа хьувкъийтара, ялат а кхыйола юрта боахама продукташ а йоахилгеи кийчъелгеи алсамдаккхара лоархІамера фактораш хургхилар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

КРАСНОДАРСКИ край. Кхоана 40 шу дуз Адыгейски автономни область вІашагІъелла.

Сурта тІа: Майкоп яхача Адыгейски автономни областа столицера Краснооктябрьски улица.

И. Григорьева сурт.
ТАСС фотохроника.

РСФСР Лакхехьарча Совета сесси

24 июль. Йоккхача Кремлевски двореца заседаней зале ший болх дІаболабаьб пхезлагІа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета ялхлагІча сессе.

Іуйрийна итт сахьат. Безаметаэц депутаташа правительственни ложашка новкъостий Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Д. С. Полянский, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин

Республика Лакхехьарча Совета председатела депутата В. И. Прохорова сесси хьайийлалга дІакхайкаду.

ДІабаьннача депутатий когаметта хержа болча РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий полномочеш тахкара результатех доклад йир мандатни комиссе председатела депутата А. С. Трофимова. Керда хержача депутатий полномочеш чІоагІъеш соцам бир Лакхехьарча Совето.

Берригаш раьза болаш чІоагІду дувца оттадаь дешаш:

1. «Школа вахарцара бувзам чІоагІбарахи РСФСР халкъа дешара система дІахо дегІайоалаярахи» дола Закон кхоачашдарах.
2. РСФСР адвокатура хьакъехьарча положене проект.
3. РСФСР Уголовни кодекса хувцамаши тІатохараши дарах долча Закона проект.
4. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чІоагІдар.
5. РСФСР Лакхехьара суд харжар.

Дувца оттадаьча дешаех хьалхардар дувца йоалалу сесси. Доклад е дош лу РСФСР просвещене министра Е. И. Афанасенкона.

«Школа вахарцара бувзам чІоагІбарахи РСФСР дешара система дІахо дегІайоалаярахи» дола Закон кхоачашдарах содоклад ю РСФСР Лакхехьарча Совета халкъа дешареи культураи комиссе председатела депутата А. Т. Гнедова.

Сесси йоалалу доклади содоклади ювца.

Дерригдунен кагирхойи студентийи VIII-гІа фестиваль

1962-ча шера 27-июле, Финлянде столице Хельсинке хьаелл «доттагІленнеи машараи» хетаяь Дерригдунен кагирхойи студентийи VIII фестиваль. Машар, тайп-тайпара политически а экономически а хьалаш дола паччахьалкхенаш машарца яхар, къамий кортамукъале бахьан долаш, колониализманеи тІема кхерамаи духьал къовсам лоаттабу къона нах вІашагІбетталу моттиг я Дерригдунен кагирхой фестиваль.

1959-ча шера Венски фестиваль хиннaчул тІехьагІа дІаяхача хана кагирхой массови болам кхы а дегІа а бенаб чІоагІ а беннаб. Цунна керте латта низ, ший мугІараштa юкъе 65 миллионал совгІа саг чувода коммунистически кагирхой цхьоагІонаш я аьнна ала йиш я. Советски Союза Коммунистически парте керда Программа дунен тІа бахьа беза никъ хьахьокхаш бола седкъа санна тІаийцай кагирхоша. Кагирхой вахар чухь боккха лоархІам болаш йолча фестивале баха чІоагГІа кийчлуш ба дерригача мехкашкара къона нах. Цунна юкъе дакъа лоацаргда Советски Союзеи кхыча социалистически паччахьалкхенийи делегацеша, еррригача континентий кагирхой викалаша.

Фестивале вІашагІкхетаргба дукха кагирхой, цар беседаш, семинараш, дискуссеш хургья. Фестивале дакъа лоацараша цига дувцаргда дерригача мехкашкарча кагирхошта дукхагІа дагадоахка лоархІамера дешаш. Къонача иллиалархой, халхархой, музыкантий выступленеш хургья.

Фестиваль форда йисте е лерхІ, цудухьа тайп-тайпарча спортивни яхьа юкъе йихьай дуккха хи чу лелаеча спортивни яхьа номераш, лодкащ хехкар, наьк дар, иштта кхыдараш.

Эзараш болча кагийча нахеи мехкарашеи дакъа лоацаш йола фестиваль хьаеллари дІакъовлари торжественно чакхдаргда. Дерригдунен VIII-гІча фестивало гІо дергда дІахо машари халкъашта юкъера доттагІали чІоагІдара лоаттабу къовсам дегІабоалабара уж вІашагІтохаш, машар лорабара доккха гІулакх хургда цунах.

АВГУСТА ЧОТАХ

«Красный молот» яхача завода кузнечно-прессови цехо ханал хьалха кхоачашъяьй ворхІ бетта программа, цу цехо августа чотах еннай бІаь поковкеи штамповкеи.

Шоай балха овсарле лакхъяра чІоагІа къахьегаш ба кузнецаш Шавлов Александр, Ерикин Михаил, Бехтер Яков, Фучаджи Петр. Сменах 45 фонтанни арматурана эшаш йола прокладка тувса езача, нов. Шавлова бригада кховзткъа гаргга деталаш тувс. ТІехдика къахьег бригадерча гІончаша Мадагов Іумара, Устименко Анатоле, машиниста Салогербов Павела.

Буровой насосий втулкашта штамповка ю пхи тонн хулача жІовнаца. Нормах 80 детала штамповка е езача, нн. Фучаджии Бахтери керте латтача бригадаша цхьан сменах 110 детала ю.

К. ТИМОФЕЕВ.

ХІара тракторагара — хьадала могар

Техниках мамогга дукхагІа пайда эцара гІулакх ший ханна оттадаьд Наурски механизатораша.

Бакъда, техниках бизза пайда эцаш хилча дерригa балхаш ший ханнахьа де вІаштІехьдаргдар. Из тхона, къаьстта укх шера, дика хайнад. Цхьайолча хана дешал дикагІа цифраш я. Районе эггара хьалхарчарца 704 гектар хьажкІаш, 201 гектар свекла дІайийна яьккхар оаха лоацдача хана. ХІаьта иштта дика гІулакх а дир царна. Тха механизатораша даьча гІулакха чІоагІа раьза хилар хьажкІаши свеклаи лелаераш.

ХІанз 220 гектара тІара ка бола ялаташ чуийца даьннaчул тІехьагІа дерригача чах аргІаш даьд, лаьтта аьхад, доакъара лаьрхІа шозлагІа культураш дІайийнай.

Уж дерригa балхаш сихеи лакхарча агротехнически боарамцеи йистедаха торо хиннай оаха техника дукхагІа пайда лургболаш, берригa болх вІаштІехьбаккхарах.

Цхьаккха трактор яц тха бригаде шин сменах болх ца беш. ХІаьта даиман норма тІехкхоачаш а ю механизатораша. Механизатораш кастт-каста ца хувцаш царга дуккхана хана болх байтаро боккха пайда лу. Дуккхача хана денз болх беш ба Молочаев Муца, Шидаев Зайнди, Абкаев Мухьмад, Авторханов Дота, кхыбараш.

Хьалхарча ах шера тха бригадерча хІара тракторо юкъера лаьрхІача 250 гектар кІаьда лаьтта аьхад.

Бакъда, балха юкъера цхьадола кхоачамбоацараш дІадаьхача дуккха дикагІа болх бе вІаштІехьдаргда тха. Ала деза, лоадамбоацача кхоачамбоацараша балха дукха новкъарле еш хилар. Иштта да тха гІулакх а.

Бригада еррига техника кхоаленаш йоацаш ара латт. Еха цхьа трактор тоае дІаоттае моттиг яц тха. ТІаккха догІа делхаш во ха латтача хана из тоае йиш яц. Дукха ха зехьа йов.

Укх деношка бригада дикагІволча трактористаца Дадашевца хинна цхьа масала доаладергда аз.

...21 июле лаьтта оахаш ши го боаккхашехь масляни трубка ийккхар. Цунна токаца сварка е тракториста центральни усадьбе ваха вийзар. 23 июле мара трактор тоаяь вала вІаштІехьдаланзар цун. Нагахь санна сварка тхоай бригаде е йиш хиннаяларе массехк сахьат мара доврргдацар.

КхоалагІа ди да шозлагІа культураш дІаювш йола сеялка рама а ийккха латта, хІаьта иззал хана латт лаьтта оахаш дола нух а кронштейн ийккха. Дуккхаза хоам баьб оаха совхоза дирекцега, цунах боалаш пайда бац.

Тха отделенена тІачІоагІваь совхоза разъездной механик ва. Бакъдар аьлча, из эггара тІехьа бригаде хинна ха дага йоагІаш саг хургвац тхона юкъе.

Цу тайпарча кхоачамбоацараша чІоагІа новкъарле ю балха. Совхоза кулгалхой новкъосталца мара дІадаха вІаштІехьдаргдац уж кхоачамбоацараш.

Хьинаре къахьийгачул тІехьагІа сакъердаме салаІа а безам боагІа механизаторий. СалаІарга хьежжа мара вІаштІехьдалац къахьегама толамаш даха а. Цу гІулакха а дукха терко яц совхоза кулгалхоша. Тха бригаде газеташ, журналаш, шахматаш яц. Ши бІаь метр мара гаьна йоаца электрически сердали радиои хьачуйилла балац укх массехк шера совхоза кулгалхой.

Механизаторий хьашташ дизза Іалашдара цІенхаштта оарцагІбовла беза совхоза кулгалхой.

А. ДУДАЕВ,
Урус-Мартана районерча «Горец» совхоза тракторни бригада бригадира помощник.

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

Ядерни герзашта тохкамаш делга даиман соцадара дукхача хана денз тIакхувш я Советски Союз. Цхьабакъда, НАТО гIолларча ший цхьоагIонхошца цхьана США-с дохаду цу деша соглашени елга. Из кхы цIаькха а дерригача дуненна дика гучадаьлар герз дIадаккхара йолча 18-не Комитете Инде, ВIашагIкхийттача Iарбий Республико, Бразиле, цу Комитета доакъашхой йолча кхыча нейтралистски паччахьалкхенаша енна, ядерни тохкамаш делга соцадара хьакъехьарча соглашенена ядерни лелхамаш гучадоахача къамий средствай новкъосталца тIахьожам оттабе беза яха предложени Советски Союзо из даьча тайпара, переговорий ларде лаца ца тугаш США-и Англии Iийча. Малхбузехьара паччахьалкхенаш тIакхувш дар цаI мара дац: Советски Союза территоре тIа дукхха дунен халкъашта юкъера тIахьожама посташ йохкилгеи соглашени кхоачаш мишта ю хьажара эшаш йоаца, цхьабакъда, разведкашта а машар безача паччахьалкхенна духьал агрессивни тIема планаш кийчъеш йоахкача тIема штабашта а чIоаггIа хьаштдола инспекци лелаелгеи.

Укх тIеххьарча бетташка Тихи океане а Къилбаседа Америке а — Невада яхача штате,— цхьаннена тIеххьа цхьаькха а эккхийташ, хадданза ядерни герзаш лелхийташ я Америка ВIашагIкхийтта Штаташ. ХIанзалца мел хиннарел гаьнна тIехйоалаш я ядерни герзашта деча тохкамий из сери: адамаш Iалаьмате чIоагIа духьал доллашехьа а, цу даькъе Iилмахой а, массехк бIаь километр лакха боккха низ болаш йола ядерни устройство эккхийтай хIанз дукха ха йоаццаш США-с, халкъашта гоама дола герзий кхоачамаш делга космически аренашка а дIакхоачадеш.

Ядерни тохкамий хIанзара сери чакхъяккха из йола а ялалехьа США правительствана дика ховш дар, нагахьа санна американски ядерни бомбаш лелхаш хуле, ший ядерни герзашта тохкамаш динза Советски Союз а ярг ца хилар. 1962-ча шера 3-ча мартерча посланеца США президентага Дж. Кеннедега из духхьала дIакхайкадир СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева. Кхайкадаьче, ше дечун тIехьале бокъонца фуй ховш яр США правительство. Цун кара, алхха цун кара дар, динза ца а йоалаш 1961-ча шера гурахьа Советски Союзо даь тохкамаш тIеххьара хургда е тохкам беш деча ядерни лелхамий керда талгIи вай планета тIа гIолла чакхъяргья яхача деша къоастам белга. США правительство тIеххьарча новкъа эттар. Рождестваи Джонстонеи островаш тIа лийлхача американски ядерни бомбаша шоай татаца тIехьахьийхар — хиланза дургдоацача даьхар царна жоп а луш деш дола советски ядерни лелхамаш.

Ядерни герзашта тохкамаш дара, къаьстта а космически аренашка тохкамаш дара, керда сери тIема гIулакхашта Советски Союзал тIехъяла гIерташ ше йолаяь хилар къайла хьош а яц США правительство. Советски халкъа шийх бола тешам Советски правительства боабар, Советски паччахьалкхен кхоанен йоакхо ца еш Iелга хургдар, нагахьа санна е йоаггIаш йола выводаш ца еш из Iийча. Мичара, Советски Союзо из тоамбар дергдац вай мехка духьал агрессивни уйлаш лелаеш барашта, вайна а вай цхьоагIонхошта а превентивни тIема кхерам тувсарашта.

Советски наха дицденнадац е цIаккха диц а лургдац тийшача балхаца шоай Даьхенах гитлеровски Германи мишта летар. 1941-ча шера опытах царна хов, хьаштдолчча хана агрессора духьал а этта из юхатоха кийча хургдолаш, Iилманнеи тIема техниканеи гучаяьннача тIехьарча говзалий боарам тIа мехка оборона хулга мел боккха лоархIам болаш да.

Американски ядерни герзашта тохкамаш дара серена жоп а луш, советски ядерни герзий эггара кердагIарча образецашта тохкамаш де аьннад Советски правительства. Советски Союзо динза ца йоалаш деш хIама да из. Уж тохкамаш деча хана де мел дезар дергда радиоактивни осадкаш мамогга кIезигагIа хилийтара. Цу даькъе дукха хIамаш карагIдаьннад Советски Союзе. Дукхханеша бакъдеш да, соахка гурахьа советски тохкамаш даьча хана лоадама совъяланзар радиоактивность атмосфере а, лаьттан тIехен тIа а е океана тIа а, яхаш.

Нийсхо езаш вола хIара саг, хIара харцахьа уйла леста воаца саг бакъ ца деш Iе йиш яц. ядерни герзашта эггара хьалха тохкамаш даьр США а хилча, хIаьта цар уж шоай цхьоагIонхошца цхьана Советски Союзочул дукхха дукхагIа даь а хилча, дунен тIа ядерни тохкамаш тIеххьара даь йистедахара йола бокъо вокх оагIонга — кхычар даьрашта духьал мара цIаккха а ядерни тохкамаш ца даьча Советски Союзага хила езилга.

Халкъаша дIадехар хьалъэцара а ядерни лелхамаш гучадахара йолча къамий средствай новкъосталца иштара соглашени кхоачаш мишта ю бокъонца тIахьожам лоаттабе торо луча Iилманна корадаьраш ларде а лаьца, ядерни герзашта тохкамаш делга соцадара хьакъехьа соглашени яра хьалхашка увттаю искусственни духьаленаш дIаяхара а тIахьех Советски правительства США а малхбузехьарча кхыча паччахьалкхений а правительстваш.

Советски правительства хьаллоац, машар чIоагIбе, герз дIадаккхара тIехьа, ядерни герзах хIалак хиларах бола кхерам адамашта тIера дIабаккхара тIехьа къовсам лоаттабе, аьнна, массе мехкашкарча халкъашка кхайкарал даьча, массане герз дIадаккхараи машараи тIехьарча Дерригдунен конгрессо баь тIахьехам. Халкъий лоIам чулоацаш ба из тIахьехам, хIаьта халкъий лоIам — историе эггара тIехдола закон да. Ядерни тохкамаш совцадара тIехьа, герз дIадаккхара тIехьа, машар бахьанце лоаттабу къовсам дIахо хьош ба, хIаьта из машара гIулакх толаме чакхбала а беза.

Практически декхараш кхоачашдара тIаберзабе коллектива низ

ЛерттIа вIаштIехьбаьккха агитационно-массови болх лелабеш хилча моллагIча предприяте къахьегама толамаш лакха хургхилар, болх дикагIа тоалургхилар шеко йоацаш да. Из ишта долга дика хьагойт совнархоза автотранспортни контора партийни комитете вIашагIъеллача агитколлектива балхага хьежача.

60 агитатор ва цу агитколлективе. Царца ба АТК, цун гаражий, бригадай кулгалхой, инженерно-технически болхлой. ДукхагIа бола агитатораш коммунисташи комсомольцаши ба, хIаьта дIадахача шера парткоме вIашагIъелла хинна цхьан шера йола агитаторий школа йистеяьккха а ба.

Партийни комитето (секретарь нов. Томахин) хадданза кулгалду агитколлектива балха. Партийни дешара кабинете вIашагIъеллача методически совето массахана методически новкъостал ду агитатораштa, хIаьта кабинете «Агитатора уголок» я. Бетта цкъа беррига ча агитаторашца семинараш ю. Цига царна еш производственни, политически, методически темаех йола лекцеш. Цул совгIа цехови парторганизацеша бетта шозза инструктивни совещанеш ю агитаторашца. Цу тайпара совещанеш яьй укх бетта ремонт дикагIа яра а мухьаш дIа-юха кхахьарга дIабода мах лохбара а хьакъехьарча дешашта, июнь бетта социалистически яхьа итогашта хетаяь.

АТК лаьрххIа агитационно-массови балха оттадаь хIара кIиран цхьа ди да, цу дийнахьа беррига агитатораш участкашка ара а баьле беседаш еш хул. Цул совгIа юкъ-юкъе парткомо кулгалду болхлой а ухийт производства хьакъехьарча тайп-тайпарча темаех болхлой коллективашта лекцеш еша, беседаш е.

Цеховой парторганизацеша каст-каста дувц агитационно-массови балха хьакъехьара дешаш, агитаторий отчеташ. Иштта агитаторашцара болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш агитатораша кийчъю беседаш чулоацам дика болаш а идейно-политически боарам лакха болаш а хул.

Укх деношка АТК шоллагIча гараже агитатора нов. Садаханова укх тайпара вIаштIехьъяьккхар къахьегама овсарлеи ремонта дикали лакхъяра хьакъехьа ше яь беседа. Дикка доашхаш дийцар агитатора къахьегама овсарле лакхъяр мел лоархIам болаш да, малагIча хьокхамашца лакхлу къахьегама овсарле, цхьа процент из лакхъярах мел пайда боал шоай гаража, ерригача автотранспортни контора. Къахьегама овсарле лакхлу ремонт дика ярца, дукхагIа рационализаторски предложенеш производствана юкъейоалаярца, йоах агитатора. Цу даькъе фу карагIдаьннад вай коллективана? — хаттар оттаду цо. ТIаккха дувц шоай гараже ремонтни балхаш дика а деш балха нормаш тIехкхоачашъеш дукхха болхлой хиларах; цар цIераш йоах (беседага ладувгIаш багIаращца ба уж а). Рационализацеи изобретательстваи даькъе АТК гIолла хьалхара моттиг яьккхай вай гаража коллективо, дувц дIахо нов. Садаханова. Цул тIехьагIа дикка къаьга дувц цо гаража коллектива хьалхашка латтача производственни декхарех, уж кхоачашдар коммунизма материально-технически база хьалъеча вай коллективо хьинаре дакъа лацар хургда. ХIаьта уж декхараш сийленца кхоачашде торо йолаш вай хилар мадарра хьахьокх укх шера хьалхарча ялх бетта вай коллективо даьхача толамаша.

Дика кийчъю беседаш кхоалагIча гаражерча агитатораша нн. Гликштейна, Козлова, Сукалова, кхычар.

Хоадамболлаш цхьа система а йолаш иштта агитационно-массови болх вIаштIехьбаккхаро торо хулийт АТК коллектива къахьегама овсарле лакх а еш, доккхий толамаш доахаш къахьега, хIаьта цун низ практически декхараш кхоачашдара тIа а берзабу.

С. КОТИЕВ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

Грозненски дулха комбината къахьегамхой болх эггара сихбенна ха я хIанзаръяр. Дукхха доахан, жа, котамаш, боабашкаш хьачутел укхаза республика боахамаша. Уж цхьалха а доахаш дохка кийчду цигарча болхлоша.

Балха тIа доккхий толамаш доах Измайлов керте волча калбаснии коа тIара оалхазараш доадечеи цеха коллективо. Июль бетта план хIанзале 123 процент кхоачашъяьча цар дош деннад хьатIахулача бетта из толам шозза гаргга алсамбаккха. Цхьан сменах 10—12 тонн дулха кийчъе вIаштIехьдоал калбасни цехерчар, хIаьта коа тIара оалхазараш доадеча цеха коллективо шозза дукхагIа кхоачашъю шоай сменни задани.

Укх сурта тIа шоана гу Измайлов керте латтача коа тIара оалхазараш доадеча цеха болхлой группа. Боабашкаши котамаши таразаца озаш а царна упаковка еш а боахк уж.

В. БОКОВ.
И. Плиева сурт.

Цхьа дезал санна...

Эрсийи украинцаши, нохчийи латышаши, кабардинцаши лезгинаши, гIалгIайи, гуржийи, дукхача кхыча къамех бола нахи ба тха подразделене гIулакх деш.

Шоайла чIоагIа доттагIал долаш, массане а лерхIар шоай Даьхе тIемах лораелга долаш бах салтий. Эскаре цар яьккхача хана уж идейно а культурно а дегIабаьхкаб, физически чIоагIбеннаб. Цу кагийча наха бIарахьежача дог гIоздоал: цIена бIаргагу ленински къаман политика идеяша дер.

Дукха ха йоаццаш ленински цIагIа салаIа гулбеннабар тIемахой. Цхьацца-шишша оалаш, цар хьоахайир шо-шоай даьй баха моттигаш. Къамаьл доладаьр вар хIире Зангиев Юрий. Цо Iодийшар гулбеннараштa шийга дас-нанас дайта каьхат.

«Тха хьамсара воI, — йоахар каьхата тIа, — чIоагIа гIаддахар тхо эскаре Iа дика гIулакх дарах. Хьо хоаставеш каьхат денад тхога хьа командирагара. Кхы дIахо а хьо иштта хилар лов тхона».

— Массав хьа даь хьо моргаш? — аьнна бегашта хьаттар зIамагIча сержанта Глазкова.

— Верригаш а ялх ва — сол воккхагIа шиъи, зIамагIа кхоъи, сои.

— Йраз долаш да-кх хьа даи нанеи.

— Да, даьра, хIанз, советски хана-м. Цхьабакъда, иззал дукха дезал революци лалехьа цхьан тхов кIал нийсбелча-м боккха бала бар из.

— Бакъда из-м, — аьнна йист хилар мугIарех вола эрмало Акопян. — Хала бахар хьалха нах. Тха Армени а яр Россе эггара тIехьайисача миIингех. ХIаьта хIанз? ХIанз тха Армени зиза теха социалистически республика я.

Иштта баьгIар салтий вай мехка хинна хувцамаш дувцаш.

Подразделене дукха ба отличникаш бола тIемахой. Лакхе вай хьоахаваьча Зангиев Юрел совгIа шоай тIемахой гIулакхаш тIехдика дIахьош ба нохчо Мудаев Хусаин, украинец Яровко Николай, лезгин Эседов Агакерим, кхыбараш а.

Комсомольцо Мудаев Хусаина дика кхетаду Даьхенна хьалхашкара ший декхар. Арме гIулакх де ше волавеннача деношка денз хьавоагIа из тIехдика тIемеи, политическии, физическии кийчо еш. ХIаз Мудаев парте члена кандидаталла ваха кийчлуш ва.

ВIаши гIо а деш, вIаши яхь а лаьца, тIема гIулакх Iомадара дика толамаш а доахаш, накъа болх тIемахой Октябрьски революце 45-гIа шу дизара

Ю. БАБИЧЕВ.

Лаккха овсарле йолаш болх бе, тIехдика мара продукци ара ца хеца дош а денна къахьегаш я СССР Лакхехьарча Совета депутата В. Шелубцова доал деш йола Грознерча нефтемаслозавода ткъестлагIча установка коллектив. Арахеца ерригa продукци тIехдика хилийтара заводе эггара хьалха яхь дIайолаяьр а из я. Цу коллективаца болх бергбола къона практиканташ Iомабеш ва ткъестлагIча установкера воккхагIа вола оператор Тюрин Алексей. Уж ба номер шиъ йолча технически училищера.

Сурта тIа: вахте баьча балха итог еш ва воккхагIа вола оператор Тюрин Алексей.

Д. АМАРОВ.
И. Плиева сурт.

ДУКХАГIА МЕХКДАЬТТА ПРОДУКТАШ

Тайп-тайпара дукха мехкдаьтта продукташ арахец Грозненски нефтемаслозаводо: битум, парафин, литейни крепитель, иштта кхыйола органически хIамаш. Уж массе тайпа продукташ арахецара планаш даиман тIеххкхоачашъеш хьайоагIа завода коллектив. Къахьегама овсарле лакхъяра шоллагIча квартала план 104 процент кхоачашъяьй. Продукцега шийга дIадодар чухнахьа даккхарца 220 эзар сом кходаьд.

Ерригсоюзни яхье хьалхарчарех цхьа моттиг яьккхай завода коллективо шоллагIча квартале. Рационализаторски предложенеш юкъекхахьара чотах дукхха а кIезигагIа йоаелга вIаштIехьдаьннад растворителаш, реагенташ, доагор.

Мехкдаьтта продукташ яхара гIулакх кердача технологех дергдола опытно-промышленни установка болх бе йолайолийтилга вIаштIехьдаьккхад рационализатораша. Лаьттан структура тоаеш а юртбоахама культурашка дикка сихагIа дегI дайташ а йола керда молхаш хьаяра гIулакх а Iомадаьд заводе.

ЧIоаггIа дега тоам беш доккхий толамаш даьхад 1961-гIа шу чакхдоаллаш болх бе йолаеннача нов. Гилядов начальник волча установка коллективо. Дукхача хана денз болх беш а балха говзал йоккха йолаш а болхлой ба цу коллективацара дукхагIбараш. Коллективо сихха Iомайир производства керда технологи. ВорхI бетта план 102 процент кхоачаш а яь, хIанз планал совнагIа продукци арахецаш я установка коллектив.

Заводо арахецаш йола продукци алсамъяккхарах завода территори шеръе лаьрхIад проектни организацешца цхьана. ХIанззе а хьалъе йолаеннай № 36-6 йола установкеи парафинови установка шоллагIа очереди.

Къахьегама овсарле лакха хилара даькъе дика хьокхамаш гойт Социалистически Къахьегама Турпал нов. Летковская керте латтача № 18 йолча установка коллективои нов. Слободский керте латтача литейно-крепительни установка коллективои. ВорхI бетта планаш кхоачашъяь ялла йоахк уж коллективаш.

Шоай дикадар царна дIадовзийта а, цар дикадар шоашта хьаIомаде а Баку Джапаридзе цIерахча нефтемаслозаводе баха хиннаб дукха ха йоаццаш завода дикагIа бола болхлой, иштта яйзай коллективана Волгоградски нефтемаслозавода балха опыт а. ДикагIа бола болхлой цу заводашка баха хиларах торо хиннай завода коллективага дикагIа йола опыт Iомае а сихагIа из шоай балха юкъеоза а.

Х. АРУТЮНОВ,
Грозненски нефтемаслозавода керттерча инженера заместитель.

ТIехьаюсаш предприятеш хила йиш яц

1962 шера хьалхарча ялх бетта шоаш социалистически декхараш мишта кхоачашдаьд хьожаш балха итогаш яьй промышленноста предприятей, транспорта, гIишлоний коллективаша.

Вай республика къахьегамхоша рапорт деннад хьалхарча ах шера валови продукци арахецара план 103,5 процент кхоачашъяьй аьнна. Дукхха миллионаш мах бола розничны продукци арахийцай планал совгIа. ДIадахача шера хьалхарча ах шераца нийсйича 15 процент дукхагIа арахийцай валови продукци, хIаьта совнархоза предприятеша — 16 процент.

Мехкдаьтта доахача промышленноста болхлоша эггара хьалха лучарца делар рапорт ах шера мехкдаьттеи гази яккхара план ханал хьалха кхоачашъярах. Соахка цу ханналца даькхачунца нийсдича 12 процент дукхагIа даьккхад мехкдаьтта, попутни газ — 35 процент дукхагIа.

Валови продукци 20 процент дукхагIа арахийцай мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста предприятеша. Цар а цу тайппара дика кхоачашъяьй хьалхарча ах шера план.

Ах шера план ханал хьалхагIа кхоачашъярах рапорт деннад энергетически, кхачан, ейгача промышленноста болхлоша.

Балха гIулакхаш а тоаденнад промышленносте хьалхарча ах шера. Масала, ерригача республике гIолла лаьрхIача къахьегама овсарле лакхъяра план 103,6 процент кхоачашъяьй, хIаьта цунах соахкарча хьалхарча ах шерарчул 8,5 процент дукхагIа лакх а еннай из. Арахецаш йола продукци хьаярга дIабода мах лохбарах 427 эзар сом ахча кходаьд.

Цхьабакъда, бокъонца болх дика тоабара динза хIамаш хIанз а дукха дисад.

Хьалхарча ах шера валови продукци арахецара план кхоачаш а ца еш, паччахьалкхенна 1500 эзар сом совгIа ахчан маьха товараш дала дезаш декхар тIадисад республикерча 34 предприятена. Планаш кхоачаш ца яьрашта юкъе я Совнархоза 14 предприяти: АТРЗ, аьшкабетона хIамаш ю Шаьла районера завод, МагIалбикера кирпишкий завод, головной шурий комбинат, кхыяраш; Министрий Совета 14 предприяти: цу даькъе № 1 йола химзавод, «Главторгсырье» контора, эрза плиташ ю а цIен тIа детта каьхат ду а заводаш, кхыяраш. Ерригача моттигерча промышленноста министерстве гIолла 96 процент мара кхоачашъяьяц хьалхарча ах шера план. ДукхагIа йола предприятеш тIехьайисара бахьанаш бокъонца малагIаш да ха а технологически производственнии дисциплина чIоагIъяра, къахьегам вIаштIехьбаккхара, халача балхий процессашта механизаци яра де доагIар де а деза министра нов. А. В. Висаитова.

Ахчеи материальни ресурсаши тешшаме кходергдолча наькъаца леха еза промышленноста болх тоабергбола торонаш. Цхьабакъда, къахьегама овсарле лакхъяра, продукци яккхарга дIабода мах лохбара, рузкъа дукхагIа кходара дешаш шоай керттера уйла тIайохийташ леладац хIанз а дукххача боахамий кулгалхоша, партийни организацеша. Бехк боаккхилга йолаш деций алхха Совнархоза предприятешта юкъе 15-не къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачаш ца яр, 20-не арахецаш йола продукци хьаярга дIабода мах лакхбар, рузкъа кходара планаш дукхача предприятеша кхоачаш ца яр.

Предприятей болх тоабар духьа лоаттабеча къовсаме цIендаь дIадаккха деза мичча бесса йоаяь а балха ха йоаелга, пайда хьа ца луш долча гIулакхашка дIаухийтар кIезигде деза.

Масала, бурув деттача моттигашка ах шера 62 авари яьй, хIаьта царех хинна зе юхаметтаоттадеш 42 эзар сахьат ха йоаяьй, е ерригача балха ханах 17 процент. Цу хIамаша дикка безбир бурув тохара балхашка дIабода мах. Цу тIа а хьалхарча ах шера бурув тохара план 90 процент мара кхоачашъяьяц. Балхаш геттара чIоагIа тIехьадисад бурув тохара план 80 процент мара кхоачаш ца яьча «Грознефтеразведка» яхача тресте (управляющи нов. А. М. Мациев), бурув тохара план 83,5 процент мара кхоачаш ца яьча МагIалбикерча № 1 йолча бурув деттача конторе (директор нов. В. В. Петров).

Кхоачаш ца яр кхерам болаш я капитальни гIишлош хьалъяра план. Республике гIолла лаьрхIача капитальни вложенешта хьожадаьча дерригача ахчах 81 процент мара пайда ийцабац, цу даькъе Совнархозе гIолла 78 проценти моттигерча Советашка гIолла 85 проценти.

Керттера производственни фондаш болх бе йолаялийтара план хьалхарча ах шера 67 процент мара кхоачашъяьяц Совнархозерча гIишлош яйтача управлене (начальник нов. Н. Н. Сидоров).

Хьалхарча ах шера республике наха чуховша дIаденнад 34,4 эзар квадратни метр моттиг йола цIенош, е планаца нийсдича 64 процент. Республика къахьегамхошка, къаьстта а юрта районашка бахачарга, дIа ца кхоачаш йисай шишша цIа дола 600 квартира. ЧIоагIа тIехьадисад школаши школе даха ха йоацача берашта йола учрежденеши хьалъяра балхаш.

Йоккхий халонаш я гIишлонхой материалашцеи оборудованецеи Iалашбарца. Цхьабакъда, гIишлош еча хIара организаце чура резерваш а я йоккхий. Шоашка хьакхаьчача материалех зехьа ца йоаеш лерттIа пайда эца а гIишлош еча моттигашка къахьегам нийса вIаштIехьбоаккхаргболаш прорабийи бригадирийи бехктокхам лакхбе а беза гIишлош яйтача управленей кулгалхошеи цар партийни организацешеи. Цхьайола гIишлош хьал ца еш йисай укх шера проектно - сметни документаци ханнахьа ца оттаяр бахьан долаш.

Гаьна дац цхьоалагIа сентябрь — хьалъе лаьрхIа объекташ 1963 шера плана юкъеяхийтар духьа оттаяь технически документации балха чертежаши дIачудала деза тIеххьара ха. Кердача шера гIишлош хьалъяра балхаш дика лелара чIоагIа лоархIаме долча цу гIулакха йоакхо е еза Совнархозои Министрий Советои, министерствашеи ведомствашеи, предприятей директорашеи гIишлош еча организацей кулгалхошеи.

Дунен тIа эггара дикагIа йола продукци арахецар духьа яьржача яхьах шеко йоаццаш дика пайда боал. Цхьабакъда, хIанз а еррига предприятеш яц арахецаш йола продукци тоаяр духьа хадданза болх беш.

Е а йоагIаш критика ю хьунах хIамаш еча промышленностеи гIишлой материалий промышленностеи управлене (начальник нов. К. Н. Герасимов) предприятешта. Мебельни фабрика (директор нов. А. Н. Петренко), соттаяь мебель ю фабрика (директор нов. А. И. Ибрагимов), тарно-мебельни комбината (директор нов. А. Д. Колесников) санна йолча цу управлене предприятеша дукха арахец во хьаяь; тIахьежача безаме йоацаш, тIехьайисача конструкцех йола мебель.

Во хул цхьайола дулхах, шурех, хьоарах еш йола хIамаш, консерваш, кога гIирс, барзкъаш. Балха тIа дукха брак хулийт гIишлой управленеша. Кхыметтел промышленнии культурно-бытовойи гIишлош хьалъяь яьнначул тIехьагIа а дукха ахча доаде дезаш хул гIишлонхой брак дIайоаккхаш а кхоачаш ца деш диса балхаш кхоачашдеш а .

Ишта моттиг хилар Шаьла районера шекара заводи ТЭЦ-и болх бе йолаенначул, нефтяной техникум, Гудермесера маькх ю завод, дукхха чуIе цIенош хьалдаь даьнначул тIехьагIа. Йоккха брак яьй «Красный молот» яхача завода типографи, чон лоаладу цех хьалъеча. Во продукци арахецилгеи, де дезаш хIамаш юхе а дуташ объекташ эксплуатаце дIателилгеи, очковтирательствои, паччахьалкхе Iехаяри лархIа а цу гIулакха бехке барашта де доагIар де а деза.

ШоллагIча ах шера нийса а тIагIертта а болх бича вIаштIехьдаргда паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашдаь ца Iеш, хьатIадоагIача шерара балхаш дика чакхдахара лард йолла а. 1963 шера йолча халкъа боахама планий проекташка хьожаш ба хIанз массанахьа а.

Лохера хьал предприятеша яь замечанеши цар тийнна предложенеши бокъонца Iомае еза халкъа боахама Советои республика Министрий Советои. КхоачашъюларгйоIлаш а кхоачашъяра торонаш йолаш а хила еза планаш. Къаьстта чIоагIагIа уйла тIаяхийта еза капитальни вложеней план нийса оттаяра.

Болхлой низ а материальни кхоачамаш а дIаяхача хана санна тIадерзаде деза хьалхагIа йистеяла езача лоархIамегIарча объекташта.

Парте Центральни Комитетои правительстваи доккха новкъостал дар бахьан долаш вай республике хьалъеш латт мехкдаьтта чакхдоахача, химически, машиностроительни промышленноста йоккхий предприятеш.

Промышленни центраш хулаш латт Шаьлеи Наьсареи районех.

Хьалхара очередаш хIанзале хьалъяь а яьнна, продукци арахеца аьнна задани еннай Шаьла района Колхозное яхача юртарча продовольственни машиностроене заводаи Наьсарен-Вокзалерча «Электроинструмент» яхача заводаи. ХьатIадоагIача шера хьалъяь яргья уж заводаш. Цунца дувзаденна кадраш кийчъяреи продукци арахецара технологически процесс вIаштIехьъяккхареи дешаш лаьрххIа къоастаде деза Совнархозои парте райкомашеи. «Красный молот», ЦРМЗ, «Трансмаш» яха а кхыйола а городера машинаш ю предприятеш декхарийла я керда предприятеш болх дIаболабайта кийчъеча а Iомаеча а инженерни новкъостал де.

Массадолча технико-экономически балхашта семилетка диъ-лагIча шера заданеш кхоачашъелга бокъонца Iалашдергдола гIулакхаш вIаштIехьдаха деза хIара предприяте, халкъа боахама хIара даькъе.

ТIехьаюсаш хила йиш яц цхьаккха предприяти. Еррига заводаши, фабрикаши, учрежденеши, организацеши вахаро а парте а хьехача новкъа гIоргдола гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Н. ПРАВЕНЬКИЙ,
КПСС обкома промышленно-транспортни отдела заведующи.

ЛОАМАН ДАЬГIЕНАШ— ЭЗАРАШ ТОННАШ ДУЛХ

КПСС Центральни Комитета мартовски Пленумо белгалдаьккхача тайпара, хьайбашкара йоала продукташ сихха алсамъяхара вайцигарча хьалех Iалаьмате боккхача лоархIамера хIама да лоаман даьгIенех нийса пайда эцар. Боахамашта дукхагIа беркат даргдолчча тайпара цу даьгIенех пайда эца Iомалулга — иштта да хIанз вайна хьалхашка латта лоархIамегIара декхар.

23 эзар гектар совгIа геттара дика лоамий даьгIенаш я Первомайски районе. Хьайбашта эггара дикагIа йола тайп-тайпара баьцаш шортта хиларах, фо цIена, шелал-йIовхал боаррамагIа хиларах, эш-эшача хана мала шийла шовдаш хиларах геттара сиха тоалу лоам дажа даха доахан а жа а. Лоаман даьгIенашка доажадеш хилча дукха аттача доал хьайбаш кхабарца хьегаш дола къа, цунга хьежжа чухнахьа доал продукци яккхарга шийга дIадодар а. ХIаьта нагахьа санна бIарччача шера хьайбаш лоам кхоабаш хилча-м кхы а дукхагIа хул царех доала беркат.

ДIадахача шерашка хиннача хIамаша къаьгга дика хьахьокх лоаман даьгIенех мел боккха пайда боал. 1961-ча шера июль бутт хьахилча денз октябрь бутт хьаотталца лоаман даьгIенашка 250 бежан кхаьбар Ленина цIерахча колхозе (воккхагIа вола бежа Iу Оздоев Iумар). Юккъера лаьрхIача денна цхьацца килограмм дулх тIакхийтар бежанна. Иштта цу тайпара гIулакх хилар Орджоникидзен А. Шериповеи цIерахча колхозашка а.

Доаханга хьожаш болча нахага дIадахар а, лоамара продукташ Iокхахьарга дIадахар а, иштта кхыйола расходаш а дIалаьрхIача килограмм дулх тIакхетийтарга дIабаха мах Ленина цIерахча колхозе 30 кепиг, Орджоникидзе цIерахча колхозе 25 кепиг, А. Шерипова цIерахча колхозе 30 кепиг мара хиланзар.

Лоаман даьгIенех боалача пайдан хьисап а даь, бIарччача шера хьайбаш лоам кхоабаргдолаш 1200 устагIанна лаьрхIа желаши 100 бежанна базеи хьалъяьй хIанззе а Орджоникидзе цIерахча колхозо. Iай чусоцадаьча хана хьайбашта екха йол кийчъе 27 саг юкъе а волаш лаьрххIа бригада вIашагIъеллай. Колхоза правлене лерхIачох, кIезигагIа кийчйича а, 400 тонн йол кийчъергья цу бригадо. 100 тонн дикача аьла хIанзалехьа а хьекхай цар. Укх шера Iа доаккхаш лоам хургда колхоза 1100 устагIеи 250 бежани.

БIарччача шера хьайбаш лоам кхабара гIулакх иштта вIаштIехьдоаккхаш я «Дружба» яха колхоз а. 1200 устагIанна желаши 120 бежанна базеи лоам хьалъяьй цар а. ХIанз 120 гектар хулача цонаш тIара йол хьокхаш а вIаштатохаш а ба колхоза хьайбаш леладераш.

Районера йиъ колхоз я бIарччача шера хьайбаш лоам кхаба лаьрхIа. Районерча лоамий даьгIенашка, тха тхоай района колхозийчарел совнагIа, Наьсарен районера 1500 хьайбеи МагIалбика районера 2000 хьайбеи да дажаш.

ХIаьта а бизза пайда эцац лоамашкарча даьгIенех. 23 эзар гектар лоаман даьгIенаши цонаши хилча, цхьан хьувкъамах гектара тIара алхха 10 центнер йол ялга лаьрхIача а тхога торо яр 50600 центнер доакъарий единицаш яха, хIаьта къаьст-къаьста доакъош а деш, цу даьгIенашка хьайбаш доажадеш хилча-м из хьувкъам шозза совгIа а баргбар, цигара 1000 центнерал кIезигагIа йоацаш, дегIага дIайода протеин дуккха а йоаллаш йола доакъарий единицаш яха торо а хургьяр.

Лоаман даьгIенашка дулха лаьрхIа бежан доажаде долалуча хана 250 килограмм озаш из хилча, дийнахь-бус цхьацца килограмм дулх тIакхетийтара цунна юккъера лаьрхIача 7,5 доакъарий единица эшаргья, вешта аьлча хIара дийнахь-бус 11 тоннал совгIа дулх дала йиш я тха лоамашкарча даьгIений. Лоам хьайбаш доажадеча юкъагIа (120 дийнахьа)—цхьа эзари кхо бIаьи тонн совгIа дарегIара дулх. ХIаьта нагахьа санна бIарччача шера хьайбаш лоам кхоабаш хилча цига доажаде йиш йолча доаханна шерра-шера 2000 тоннал кIезигагIа доацаш дулх тIакхетаргдар.

ХIанз тха лаьтташка дажараш дерригаш а, бежана кертах лаьрхIа аьлча, 4,5 эзар гаргга хьайба мара дац, хIаьта цига кхаба йиш яраш 10—12 эзар хьайба да.

Хьайбаш дебадара йоакхо еш-м я районера колхозаш, цхьабакъда, уж дебара темпаш лоха я, цудухьа эзараш тоннаш совленагIа дулх даккхал йола баьцаш шерра-шера зехьа йов.

Тха районе лоаман даьгIенаш йолча Наьсарени МагIалбикеи районашкарча совхозашеи колхозашеи а, дукхагIа эце а. 30 процент мара пайда эцац торонех. Лоамашкарча даьгIенех бизза нийса пайда эцараи дарегIа хьахула дулх алсамдаккхараи, тхона хетаргахьа, дукхагIа беркат даргдар ер гIулакхаш чакхдоахаре: даьгIенаш хаьдда цхьан районага, вешта аьлча хьайбаш кхоабаш йолча цхьан е шин совхозага дIаелча; Первомайски районера колхозаш е хьайбаш кхоаба цхьа совхоз яь е хьайбаш кхоабача совхоза ши отделени яь вIашагIтехача. Из хьайбаш кхоаба совхоз Наьсарен районе хила еза, хIана аьлча цу районаца доазув долаш да Первомайски района лаьтташ.

Совхозашкара техника а хилча, Первомайски района колхозий помещенеш а хилча, Iалаьмате дика лоамашкара даьгIенаш а хилча Iалашхургдар, къахьегами рузкъеи эггара кIезигагIа дIа а додаш, тIа-тIа дукхагIа дарегIара дулх даккха.

И. УРГАПОВ,
КПСС Первомайски райкома секретарь.

ОРЕНБУРГСКИ областа юрта боахамерча къахьегамхой укх шера шоаш дика хьувкъадаь ялаташ хIанз сихбенна чуэцаш боахк. Планал совгIа 30 эзар центнер ялат паччахьалкхенна дIадала аьнна декхар тIаийцад «Сагарчинский» яхача совхоза коллективо.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) механизатор Лебедев Владимир, лафетчик Гулекбаев Адыльхан, отделене управляющи Аткиев Амин хьекха уллача ялатийга хьожаш боахк.

Г. БЫКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХьажкIий доттагIий

«Надтеречный» совхоза цхьоалагIча отделене управляюще Таймасханов Салахьас ший отделене хьажкIаш эггара толашагIчарех лерхI. Къаьстта чIоагIа раьза ва из Музыкаев Увайса звенона: цун участкера хьажкIаш дикагIа хьувкъаргйолчарна тара хет цунна.

...Ди сайренгахьа лестад. «Гвардейский» совхозе цIи хеза хьажкIашлелаер нов. Хасбулатов волча ваха Музыкаев Увайс цIаварга хьежаш латт Таймасханов. Увайс цIава гоа а венна, садовлехьа хьажкIашка хьажа дагадехар Салахьийна.

«Фу хабар дахьаргда-хьогI Увайса? — яхаш ши-шийца уйлаш а еш вода из. — ХьажкIаш дикагIа хьана яраш я-хьогI — тха отделене яраш я е Хасбулатова яраш я?»

...ХьажкIий кхаш Лакха-Новре яхача юрта аханена го а баь дада. Юртара кхо километр дIавахача юлалу Килоев Мусай участок. Укхаза 70 гектар я. ХьажкIаш дикка лакх а еннай, низах а кхийттай. ХIанз кхы гIулакх эшац царна. Цхьабакъда, хIанзалца хьа-м дукха къахьийгад царна Килоева звенос. ХьажкIаш хьалтIаялалехь цкъа макха баьккхаб, тIаккха уж хьалтIаяьнначул тIехьагIа шозза культиваци а яьй. ХьажкIашта уж дIайийнача хана денз новкъа долаш оасар хиннадац. Дерригане а тешал дечох, Килоева звенос денна дош — гектара тIара 45 центнер фуалъяьха хьажкIаш кхеелга кхоачаш хила дезаш да.

Наькъал дехьагIа улл Музыкаев Увайса звенон кха. Эшшача бесса листал-нийлхал а долаш сиха дегIаухаш латт укхазара хьажкIаш а. Кхо сантиметр хиллал сома хенаш долаш, шера лордаш а йолаш, цхьатарра хьалъэттай хьажкIаш.

Къаьстта дика хургйолаш я «Буковинская-1» яха хьажкIаш. Цхьа-ши кIира даьлча саг къайлаваккхал лакха хургья уж.

Тийрка йисте гIолла силоса лаьрхIа дIайийна хьажкIаш. Увайса звенос лаьрххIа гIулакх дарах, дика хьувкъаргйолаш а. хIаьта управляюще дог гIоздоаккхаш а я. Цхьабакъда...

Цхьабакъда, шоаш яхь лелаеча «Гвардейский» совхоза хьажкIаш дикагIа хургйий-хьогI, аьнна хеташ, шеквувлаш ва Таймасханов. «Оаха даьчул совгIа фу даь хургда-хьогI цар?» ШоллагIча дийнахьа сецца цIавера Музыкаев.

— ТIаккха? — аьнна, сихвенна хьаттар цунга Таймасхановс.

Музыкаев Увайса саббаре жоп делар:

— Дика къахьийгад цар-м. — ТIаккха йист ца хулаш цхьа юкъ а яьккха, тIатехар:

— Цхьабакъда, вай яраш толашагIа-м я.

— КIантий! — гIадвахар управляющи.

А. МАМАЕВ.

ДIАЙИЙНАЧА ХIАМАШТА ТIОАДАЛ ЭШ

Кхашка хий дуллилга тIехьадаха йиш яц, лоархIаме да хIара ди!

Екъа йIайха ха эттай. 30—35 градусага дIакхоач йIовхал, цу тIа а Грозненскии Гудермесскии районашка бекъа мух а хьийкхаб. Цу гIулакхо юхадетт хьажкIаша, шекара свекла, баьца дааращa, кхыча культураша лерттIа дегI дахьилга.

Республикера дикагIа йола колхозаши совхозаши шоаш дIайийнача культурашта хий дуллаш я хIанз. Алхха шин кIирах тайп - тайпарча культурай 6483 гектара тIа хий диллад. Масала, Сунженски районе цу юкъагIа гидуаргий, хьажкIий, тIехьа кхачача баьца даарий 1733 гектара тIа хий диллад. Шелковской района «Коминтерн» колхозе 243 гектар хьажкIашта. «Красный пахарь» яхача колхозе 374 гектар хьажкIашта хий диллад. ДIайийнача хIамашта хий диллара календарни план тIеххкхоачашъяьй цига.

Цхьабакъда, цхьаццайолча колхозашеи совхозашеи бе боагIача тайпара лоархIам а ца беш, тесса леладу дIайийнача культурашта хий диллара гIулакх. Ачхой-Мартана районерча «Новосельский» совхозо, масала, 1198 гектара тIа хий дилла дезача метте, 140 гектара тIа мара дилладац. Кхашка хий диллара план 54 процент мара кхоачашъяьяц цу районерча «Лермонтовский» совхозо а. Кхыча боахамашта а хьокхам тела безаш болча Предгорни опытно-хьокхама боахаме а иштта во латт кхашка хий дуллилга — планах 392 гектара тIа дилла дезача метте, укхаза хьажкIий 30 гектара тIа мара хий дилладац.

ДIайийнача культурашта хий дуллилга тесса леладе йиш яц. Хий дехкаш бола нах Iалаьмате сиха кхашка ара а бахийта, вIаштIехьдаккха деза дийнахь а бус а кхашка хиш дехкилга.

☆ ☆

ДIАЙИЙНАЧА ХIАМАШТА ХИЙ ДИЛЛАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА СВОДКА

15-ча июлерча хьалах (гектаращца)

Производственни управленеши цар районаши	Календарни план	хий диллац	План кхоачашъяра процент
ГУДЕРМЕССКИ	**14557**	**9828**	**67**
Гудермесски	9838	6815	69
Шаьла	4652	3013	65
Курчалой	67	—	0
ГРОЗНЕНСКИ	**19316**	**12172**	**63**
Грозненски	8749	5459	62
Урус-Мартана	4428	2447	55
Ачхой-Мартана	3565	1931	54
г. Грозный	2574	2335	90
СУНЖЕНСКИ	**13758**	**9104**	**66**
Сунженски	12910	9051	70
Наьсарен	560	16	3
г. МагIалбик	288	37	13
НАУРСКИ	**21896**	**15333**	**70**
Наурски	9029	5042	56
Шелковской	12288	10073	82
Надтеречни	579	218	37
Ерригача республике	**69527**	**46437**	**67**

ДИКАГIЧА ОТДЕЛЕНЕНА— ЦIЕ БАЙРАКХ

Укх деношка дукха нах вIашагIкхийтар «Лермонтовский» совхоза 4-ча отделене шекара свеклаи хьажкIаши лелаерашта Грозненски территориально-производственни управлене карара кара тела ЦIе байракх луча. Шекара свеклана, хьажкIашта дика гIулакх дарах, уж дика хьувкъаярах белгалбаьккхаб отделене къахьегамхой болх.

Гулбеннарашта ший балхах лаьца дийцар шекара свекла лелаеча звено звеньевойс Касаев Абдурашида.

— Тха звенос, — аьлар цо, — 220 гектарах хIаране тIара 400 центнер свекла яккха, аьнна дош деннар. — Дика хьатIаяьннай уж. Гучох, декхараш звенос тIеххкхоачашдергда.

Ханнахьеи дикеи гIулакх даьд шоаш лелаеча свеклана Имазаев СаIида, Терлаев Хьасана, Тагаев Мусас кулгалдеча звеноша. Цу къоначча шекара свекла лелаерех говза мастераш хиннаб.

ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома Сийлен грамота елар Чагаев Имран керте латтача комсомольско - кагирхой звенона. ХIанзе а ши метр гаргга лакхъеннай цун хьажкIаш. Тешшаме да комсомольцаша дика хьувкъам чуэцаргхилар.

Собрани чакхйоаллаш юртбоахама къахьегамхоща къамаьл дир КПСС райкома секретара нов. Даурбекова. Цо кхашкара къахьегамхой тIахьийхар свекланеи хьажкIаштеи доагIача бесса гIулакх де а уж ца йойташ ханнахьа чуэца а.

Ф. ТЕРЕХОВ.

КПСС ЦК „ЭКОНОМИЧЕСКИ ГАЗЕТА" ЯХАЧА ЕЖЕНЕДЕЛЬНИКА РЕДАКЦЕ

Кадраш экономически кийчъелга тоаде дезара хьакъехьа массаза а новкъоста Н. С. Хрущева яьча указанейи дуккхача тха дешархошта ловчуни лоархIам а баь, КПСС ЦК еженедельника редакционни коллеге соцам баьб укх **шера 4 августа араяргйолча 32-ча номерагара денз** ший оагIонашка **юрта экономистий школа** хьаелла. Юрташкарча тайп-тайпарча болхлошта: колхозийи совхозийи кулгалхошта, плановикаштеи бухгалтераштеи, бригадираштеи нормировщикаштеи, хIаьта иштта пропагандисташта, юрта боахама экономика Iомаеча экономически школайи кружокийи ладувгIархошта лаьрхIа я школа.

Цу разделе хан-ханнахьа кепа етташ хургья лекцеш, консультацеш, цу тIа хургда юртбоахама производства экономика, из вIашагIйоллара, цун планировании лоархIами бара хьакъехьарча хаттарашта дола жопаш. Цу тIа кепа етташ хургья экономически школаштеи кружокаштеи йола керда программаш, пропагандисташтеи практически болхлоштеи йола инструктивнии справочнии материалаш.

Тхоай хьашт мелд подписка яйта бокъо тхоашта ялараx, моттигерча партийнии советскии органашкара оаха дех массе а библиотекашка, сельхозтехника отделенешка, колхозашка, совхозашка, отделенешкеи бригадашкеи, иштта политически самообразоване система школашкеи кружокашкеи еженедельника подписка яра гIо дар.

Редакционни коллеги.

ХОВШ ВIАШАГIБЕЛЛА БОЛХ

Шелковской района «Октября 12 шу» цIи йолча колхоза комсомольски организаце говза вIашагIбеллаб кагирхошта юкъера болх. Цу организацена керте латт массехк шу хьалхагIа денз комсомольцаша секретаралла хоржаш хьавоагIа Кочетков Михаил. Кхыча комсомольски кулгалхошта а пайдане да аьнна хет сона цун болх дIабайзача.

Организаце хан-ханнахьа хул собранеш. Собрани лоархIаме орган хиларга хьежжа, хьалхе денз чIоагIа кийчо ю комитето собранена. Комитета членаша комсомольцаща дага а бувлаш белгалъю ден повестка. Дуккхаза а собранена кийчо елга тIадехк моллагIча мугIарех болча комсомольцашта.

ХIара собране комсомола комитета секретара нов. Кочеткова дIакхайкаду хьалхарча собране даьча соцамех хиннар, ше-шийна тIадилла гIулакх комсомольцаша кхоачаш мишта даьд. Къаьстта белгалбу шоашта тIадилла гIулакхаш дика кхоачашдаь комсомольцаш. ХIаьта эхь а хетийташ хьоахаву гIулакх кхоачаш ца даьр. Цудухьа хIанз сакъердаме хул собранеш. Комсомольцаша лаьрххIа къамаьлаш ду, шоай гIулакхаш дувц.

— Цхьабакъда цхьан хана во лелар тха болх а, — йоах Кочетков Михаила. — Къамаьл де безам болаш саг хилацар. ХIаьта собране баьхкараш а кIезига хулар.

Дукха къахьийгар комсомола комитета членаша а, Кочеткова ше а собранеш лоархIамегIа хилийтара. Тайп-тайпара рейдаш а еш, комсомольцаш собране ахара бахьанаш гучадаьхар, комсомольцашта юкъе кхетама болх бир.

Колхоза правлене, председатела, коммунистий дика гIонча я колхоза юххьанцара комсомольски организаци. Организацена юкъерча 87 комсомольцах 47 саг хьайбай боахаме болх беш ва. Дуккха комсомольцаш, масала, Кузьмин Дмитрий, Клим Зина, Самохина Надя, кхыбараш хьакхий-товарни ферме бахийтар болх бе, хIаьта хIанз цар дика къа а хьег. Жа леладеча фермашка болх беш ба комсомольцаш Умаров Шамсуддин, Ибаков Ибак, Хашумов Ихван, иштта кхыбараш.

— Тха колхоза комсомольцаш боккха низ ба, — йоах колхоза председатела Петр Гаврилович Картавцева. — Эггара лоархIамегIеи низкъалагIеи дола гIулакх тIадилла мегаргда царна.

Комсомольски организаце ший болх партийни организаце гIонца вIашагIболл. Правленеи партбюрои заседанешка хул Кочеткови кхыбола комитета членаши. ХIаьта комсомольски собранешка кагирхошта хьалхашка къамаьлаш деш хул коммунисташ нн. П. Г. Картавцев, Ф. Панков, И. И. Бобровский, кхыбараш а.

Иштта болча партийнии комсомольскии организацей бувзамо дикка пайда лу колхоза боахам дегIабоалабара а кагирхой кхебара а. Комсомольцаша сихха хьаллоац моллагIа эшаш дола общественни гIулакх. Дукха ха йоаццаш комсомольцаша хьайир спортивнии халхарийи площадкаш, тоайир Дубовская станицера культура парк.

Хьинаре къахьегарал совгIа шоай салоIам сакъердаме хургболаш вIашагIболла а хов «Октября 12 шу» яхача колхоза комсомольцашта. Станични клубе болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш. Масала, драматически кружоко оттаяьй спектаклаш: «Березко Ане безам», «Стряпуха маьре я», кхыяраш а. Спектаклешка хьожаш хиннараш чIоагIа раьза бар.

Кочетков Михаила ше вIашагIъеллай казакий хор. ХIанз агитбригада вIашагI а теха механизатораш, хьайбаш леладераш болча ух из, концерташ увттаду, лекцеш, беседаш еш.

ТIехь-тIехьагIа шерлуш латт комсомольски организаци. ТIеххьарча 6 бетта комсомоле хьаийцав 28 саг. ХIанз комсомола юкъе хила ха мел йола зIамига саги йоIи комсомола членаш ба.

ХIана лел Кочетков Михаила организацера гIулакхаш дика? Кочетковна болх вIашагIболла харах лел. ГIулакхаш дерригаш а ше де ца а гIерташ, комсомольцашка дакъа лоацийт цо балхаца. Керттердар — комсомольски балха теркам тIабахийтар, кагирхой дог айдар, комсомола гIулакхий лоархIам лакхбар да.

И. ПИСКОВАТСКИЙ,
Наурски производственни управленера парте обкома инструктор.

Iа тIехьадалац

«Назрановский» совхоз — дуккха доакъош дола боахам: цун кхашка хьалкхею кхачани технически культураш. Укх тIеххьарча хана шерра дебаш латт укхаза хьайбаши коа тIара оалхазараши.

Совхоза 6 отделене 2931 бежан, 6914 устагIа, 3165 хьакха я.

Укх сезонах 75 107 тонн гIожа доакъараш, 42 183 тонн концентраташ, 21 600 тонн силос, 31 500 тонн корнеплодаш кийчъе езаш план я цу боахама. ГIожа доакъараш — йоли чаи кийчдара эггара саготагIа йола ха я хIанзара яр. Цхьабакъда, уж кийчдара балхаш мишта лел хьежача дега тоам болаш хIама дац. 24 июль тIакхоачаш совхоза ерригача отделенешка кийчдаь доакъар дац 10 329 тонн мара. Цо хьахьокх балхаш мела а во вIаштIехьдаьха а лелаш хилар.

Вокх отделенешкарчул кIезига дикагIа лел гIулакхаш 345 гектара тIара мара хьакха ца лаьрхIача, 380 гектара тIара цон хьекхача СурхотIарча отделене. Цу отделене холаш а даь вIашкатехай 300 тонн йоли 200 тонн гаргга чаи. Цул совгIа, Пхьилекъонгий-Юртарча отделенена а хьекхай цо 200 гектара тIара баьцаш.

Цу балха тIа дикача оагIорахьара белгалбаьлар шоай балха нормаш 200 процент кхоачашъеш хинна трактористаш А. М. Курскиев, В. Измайлов.

Экажкъонгий-Юртарча отделене 400 тонн гIожа доакъараш кийчдаьд, цхьабакъда, мангал хьекха баьннабале а, ча хIанз а вIаштатохханзеи цунах кхаш мукъадаханзеи да.

Цхьайолча отделенешка деш хIама а доацаш латт трактораш. Масала, запасной оатхалаш ца хилар бахьан долаш ийс трактор сеца латт Экажкъонгий-Юртарча отделене. Цудухьа эсала лел тракторащца де деза балхаш. Механизатораш квалифицированни ца хилар да цун бахьан, йоах совхоза директора.

Кхы а вогIа латт отделенешка хьайбай помещенешта ремонт яреи уж хьалъяреи гIулакх. Даим дебаш латтача хьайбашта тоъал помещенеш яц отделенешка, хIаьта цхьайолча отделенешка кхыметтел доакъар чудехка нийрч а яц.

1963 шера 1-ча январага 300 нана-хьакха хургйолаш я совхозе, хIаьта помещенеш яц 100 хьакха чуйоллал мара. Яраш а яц бийсанна лампаш лотае йиш йолаш, ши кIира гаргга ха я хьакхарч баьдеча яхкаш латта. Керда свинарникаш хьалъе хIанз а йола а енна яц.

Укх шера 1700 Iаса хургда аьнна лерхIаш бар совхозе, хIаьта хьахиннараш 2 эзар совгIа хилар, цхьабакъда, Iаьсаша Iа доаккхаргдола моттиг хIанз а белгалъяьккхаяц совхоза кулгалхоша.

Доакъараш кийчдара болх эсала лелара бахьанаш да, йоах совхоза директора нов. Воробьева, кхашкара ча Iоъараоза волокушаш ца тоъар. хIаьта ахча ца хиларах, хьайбашта помещенеш хьалъе йиш йоацаш а фермашкеи отделенешкеи электричество а радио а чу ца юллаш а дагIа тхо.

Цхьадола хIамаш-м бакъ хила а тарлу цу къамаьлацара, цхьабакъда, дицде мегаргдац Экажкъонгий-Юртарча отделене цхьаккха деш хIама а доацаш 300 эзар етта кирпишки центральни усадьбе 70 тонн гаргга цементи латташ хилар.

Хьайбай помещенеш хьалъяра цу гIишлой материалех пайда эца а кхычахьара оамал бе а йиш яц? Йиш я!

КПСС райкоми Сунженски колхозно - совхозни территориальни управлене кулгалхойи сихха оарцагIбовла беза «Назрановский» совхоза кулгалхошка шоай декхараш кхоачашдайтара.

Б. ДИДИГОВ.

КIал тессаш кхеду Iаьсий

Ведана районерча боахамашта юкъе эггара хьалха укх шера доаханна кIал а тувсаш Iаьсий хьалкхеде болабеннаб Ленина цIерахча колхозе. Цу хьисапе кхедеш 140 Iаса да цига, лаьрххIа цу гIулакха къоастабаь Iаьсий дакхаш 56 етт а ба.

140 Iаьсанна гIулакх де хьалхагIа дукха нах эшаргбар, хIаьта хIанз царга хьожаш ши саг мара вац. Дикка аттача баьннаб Iаьсий леладерий болх а.

Цул совгIа Iаьсий дуккха унахцIенагIа а хул, тайп-тайпарча лазарашта дика духьал отташ а хул. Тахханалца цхьаккха а Iасилг деннадац цу колхозе уж докхадеш кхеде болабенначa дийнахь денз.

Планах дийнахь-бус 500 грамм дулх тIакхета езача цу колхозе 600 грамм совгIа тIакхет. Бакъда, хьалхагIа иззал дулх тIакхетийта геттара чIоагIа къахьега а дезар, хIаьта массайолча Iаьсийлеладархочун вIаштIехьдалацар план кхоачашъе.

Доаханна кIал тувсаш кхаь бетта докхадо цар Iаьсий. ХIаьта эсалагIдараш биъ бутт баллалца а докхадо.

ХьатIадоагIача шера колхоза дерригa Iаьсий лоаман даьгIенашка кхедергдолаш да. ХIана аьлча, цигарча дикача цонаша, цIенача фево, бокъонца кортамукъа хиларо а торо хулийтаргья кхы могашагIа дола Iаьсий кхеде. Цу гIулакха цига помещенеш ергйолаш я.

ДIахо йодача хана из боккха пайда луш дола дика гIулакх шерра дIадоладергдолаш ба Ленина цIерахча колхоза къахьегамхой.

Г. ЗАКРИЕВ.

ЛОАМ IА ДОАККХАРГДА 600 БЕЖАНА

Ачхой-Мартана «Самашкинский» совхозо укх шера лоам дигаьд 960 къона бежан. Царех цхьадараш дорста а даь паччахьалкхенна дулха дIадала лерхI.

Планах денни-буси 750 грамм дулх тIакхетийта дезача дикагIа болча бежа Iуша Юсупов Сулеймана, Умаханов Махьмада, Джамалдинов Хьамида тIакхетийт 800—850 грамм дулх.

Укх шера лоам Iа даккха дита лерхI ялх бIаь бежан. Царна хьалъеш латт керда кхо база. Планага диллача уж йистеяла езаш я 1-ча сентябре кхоачаш, бакъда, гIишлошъераша дош деннад шоашта йиллача ханал цхьа бутт хьалха базаш хьалъе.

Белгалбаьнна дика болх беш ба гIишлошъераш Байсоев Эльмурза, Дванжиев Ахьмад.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

АХКАН ЗАМАЛАХЬ ГУШ ДОЛА БЕЗАМЕ ДОАЦА ГIАНАШ

— Iа, алал сога, боккъола а, сенна дайра хьо сона гIанахьа?!

— Аргда — яц укхаза цхьаккха а къайле, — со доагIаргдолга ховш аьхки денз кийчле!..

В. ЛЫСКОВА сурт.
ТАСС фотохроника

Дика кийчо ю гурахьа ялаташ дIадера

Ка бола ялаташ чуэцилга, деррига ча холаш даь вIаштатохилга, ардаш тIа 300 гектар совгIа шозлагIа хьажкIаш дIаювлга толамца чакхдаьккха а баьнна, хIанз чуйнна силос йоллаш, гурахьа дIадувргдолча ялатий фу а цунна лаьтта а кийчдеш ба хIанз Надтеречни района «Гвардейский» совхоза кхоалагIча отделенера къахьегамхой.

Дийнахь а бус а хадданза оахаш латт гурахьа ялаташ дIадувргдола лаьтта. ЦIаккха а тIера ца йоаккхаш из оахам деш йоалл пхиъ гусеничи трактор. Цар хIанзалехьа а эзар совгIа гектар оахам даьд. Лаьтта оахаш боахкача берригача трактористаша хадданза тIеххкхоачашъю шоай балха нормаш. ДикагIа болча трактористаша Исханов Мовлада, Джакаров Муртаза, Юсупов Докус, Умаров Алхас хIара денна 160—170 процент кхоачашъю нормаш.

Иштта дика къахьег гурахьа дIадувргдолча ялатий фу кийчдеш болча къоначча кхалнаха Сельгериева Шемас, Завгаева Джайрана, Азбиева Аьсета, иштта кхы дукханеша а. Геттара дика тIадаргдолча боарамга дIакхоачадаь баьннаб уж хIанзалехьа а 400 центнер кIийи маькхеи фу.

Силоса лаьрхIа дIайийна хинна хьажкIаш хьокха а хьокхаш, хьажкIий силос дIайоллилга а цхьоагIа дIадоладаьд отделене къахьегамхоша. Хьалхара итташ тоннаш дикача силоса дIаеллай.

И. ПЕТРУХИН.

ЯДЕРНИ ТОХКАМАШ ЦА ДИЧА ЯЛАЦ СОВЕТСКИ СОЮЗ

ВАРШАВА, 22 июль. (ТАСС). Тахан польски газеташа кепа теха араяьккхай ядерни тохкамаш дара жоп луш йола СССР правительства заявлени. ВIашагIкхийттача Штаташа цIаккха а ца хадийташ ядерни герза тохкамаш дарца дувзаденна, СССР-и еррига социалистически лагери лораяра, Советски правительство ядерни герза тохкамаш данза яргйоацаш лерхI польски общественни мнене.

СССР правительства тIахьех США-и кхыйола малхбузен державаши халкъаша дIадехараш хьаллацараи ядерни тохкамаш соцаде барт бара духьалара искусственни духьаленаш дIаяхараи яха заявлене тIара моттиг белгалйоах газеташа.

БЕРЛИН, 22 июль. (ТАСС). «Машара хьашташа дIадех керда советски тохкамаш дар» яхаш керта йоазув а долаш Советски правительства еррига заявлени кепа теха араяьккхай «Нейес Дейчланд» яхача газето. Газето белгалдоах, США деча ядерни тохкамашта жоп луш, советски кердача ядерни герзий образецашта тохкамаш дара яь решенеш, баккханза ца боалаш баьккха гIа ба, яхаш.

Газето белгалдоах, 1962-ча шера март бетта Н. С. Хрущева президентага Кеннедега из хьалхагIе а дIахайта хилар.

Халкъаша дIадехараш хьаллацараи ядерни тохкамаш делга соцаде барт бара духьалара искусственни духьаленаш дIаяхараи Советски Союзо малхбузен державаш тIахьехаш йола моттиг къаьстта белгалйоах «Нейес-Дейчланда». Герз дIадаккхараи машар чIоагIбараи тIехьара къовсам дIахо хьош ба, йоах газето.

ПАРИЖ, 22 июль. (ТАСС). Американцаша ядерний бомбаш лелхийтара духьала жоп луш, СССР ядерни герза кердача образецашта тохкамаш дергда аьнна Советски правительства яь заявлени, Советски Союза духьала тIема авантюраши ядерни агрессии лелаераш доккхача хатарах лорабе яьрг лаьрхIа тIаийцар французски демократически общественносто.

«Юманите-диманш» яхача газето тахан дагадохийт, нагахьа санна американски военщина ядерни лелхамаш делга ца дуте, ший кхерамзле лораяра дедезар данза Советски Союз яргйоацилга цо хьалхагIе а дуккхаза дIакхайкадаь хилар. Из шийга яхача хана ВIашагIкхийттача Штатий правительство къорайирза яьгIар яхаш белгалдоах газето. Цо гаьнна лакхе водородни бомба эккхийтарал совгIа, цу тайпара тохкамаш кхы дIахо а дергда ше аьнна официально дIакхайкадир. «Низа позице» тIара ший политика Вашингтон дIахо кхы а хьинарегIа лелае гIерташ хилар гуш да, йоах газето. Массанена а гуш да, ядерни тохкамаш цIаккха а хургдоацаш дIадахара соглашени е ВIашагIкхийтта Штаташ цIаькха а тIахьехаш йола Советски Союз массаза а санна машар лорабараи чIоагIбараи тIехьа хилар.

ПЕКИН, 23 июль. (ТАСС). Китайски халкъои китайски Iилмахошеи хьал а лоац, мога а ю ядерни тохкамаш дара хьакъехьа Советски правительства яь решени, хIана аьлча цо леладер машар лорабе гIерташ да, халкъий кхерамзлен йоакхо еш да, аьлар ТАСС корреспондентаца къамаьл деча хана болата гIулакхашта йолча Пекински института профессора Лю Чжи-сяна.

Ядерни герза кердагIа долча тайпашта Советски Союзе де лаьрхIача тохкамаша, аьлар Лю Чжи-сяна, новкъостал дергда Советски Союзеи ерригача социалистически лагереи низ дегIабоалабара, хIалаквеш агрессора хIама юхатохара герз кийча лоаттаде йиш хулийтаргъя цо царга. Тхо машара тIехьа да, цхьабакъда из бахьан долаш къовсам лоаттабе беза, ядерни тIом ца хилийтара эггара лоархIамегIа дола хIама да дерригача дунен тIарча машара низ бола чIоагIало а йолаш латтача Советски Союзо ядерни герз эргадоахаш тоадар.

КОПЕНГАГЕН, 23 июль. (ТАСС). Советски ядерни тохкамаш юха а доладаро цIаьկха а дика белгалдоаккх, язду «Ланд ог фольк» яхача газето, ядерни герза деш дола массе а тайпара тохкамаш соцадара хьакъехьа цхьана соглашенеш йинза а хIанз йолаш мел йола атомни бомбай запасаш хIалакьяь дIаяханза а ярг ца хилар. Кхы де хIама дац. Из массане а дика кхетаде деза. ХьалхагIа мел хиннача гIулакхаша яхар из да. Цхьана соглашени яро мара тешам лургбац адамленна атомни тIема кхерам хург ца хиларах. Советски правительство я соглашени чакхъяккхара бокъонца тешам луш болча Iилманца бакъбаь хьахьекхача тIахьожама ларда тIа соглашени е ше кийча хилар хьалхагIа дIаяьхар а хIанз дIаяхар а. Дерригача дунен тIарча халкъаша, йоах тIеххьара а «Лонд ог фолька», дIаяхача хана цIаккха а ца гIийртача тайпара чIоагIа тIагIорташ дIадеха деза массане а цIендаь герз дIадаккхара хиланза дардоаца гIулакх а лоархIаш, ядерни лелхамаш соцадареи хIанз йолаш йола атомни герза складаш хIалакьяь дIаяхареи хьакъехьа массане а цхьана соглашени елга.

КАРАЧИ, 23 июль. (ТАСС). Советски Союзо ядерни тохкамаш юха а де доладара хьакъехьа Советски правительства заявлене изложени йолчча тайпара кепа тох тахан «Доон» яхача газето. Газето къаьстта белгалйоаккх США правительствана дика ховра, нагахьа санна Америка ший ядерни тохкамаш дIахо а дойя, Советски Союз ший ядерни герза тохкамаш ца дича яргйоацаш хилар. Цу тайппара белгалдоаккх газето, Советски Союз массаза а ядерни герза деш дола тохкамаш дIадахара тIехьа латташ хилар, цхьабакъда, США-си НАТО-га гIолла болча цар союзникашеи вIаштIехьдалийтац цу деша хьакъехьа соглашени елга.

=☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈ =☆=☆≈☆=☆

ГIордаьнна дувцаш дола кхыча мехкашта ду американски «новкъостал».
К. Елисеева дилла сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛАКХБЕ КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕЙ ВАХАРЦАРА БУВЗАМ

Иштта дар селхан Грозне, 1-ча Мая цIерахча беша хиннача Нохч-ГIалгIай АССР культура болхлой республикански совещане дийцарий керттера маIан. Культура министра нов. Татаева «Культура учреждeней болхи из тоабара де дезараши, цар болх общественни хьисапе белга тоадари» яхача ший доклада тIа дийцар культура учрежденеша КПСС XXII съезда решенеш а парте кердача Программа тIа белгалдаьха сийлахь декхараш а кхоачашдеш даьха толамаш.

Наха юкъе беча массово-политически балха лоархIамера дакъа дIахьош я яхаш дийцар докладчика республике 324 клуби культура ЦIаи, 5 млн. кхаччалца книжкаш дола 723 библиотека, 80 агитбригада.

Шоай болх вахарца бувзам болаш беш а къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбара хьакъехьа лоархIаме гIулакхаш кхоачашдеш а хиларца белгалъяьхар нов. Татаева Ножай-Юрта, Наурски, Ведана, иштта кхыйолча районий культура учрежденеш.

Ножай - Юрта районерча Даттахи Зандаи яхача юрташкарча клубаша (заведующеш нн. Кагирови Ошаеви) хадданза дIахьу тематически сайренаш, дукхагIча хана ювцараш юрта боахамах йола темаш а йолаш.

Iалаьмате дика вIаштIехьбаьккхаб ший болх Наурски районерча Калиновская яхача станицерча клубо. Укхаза дика болх бу агитбригадо, художественни самодеятельносто, дика вIаштIехьъяьккхай гойтара агитаци, кино хьокхилга, фотостендаш. Боккха пайда луш чакхъяьлар дукха ха йоаццаш «Калиновскера маякаш» яхача темах йола тематически сайре.

Юрта боахама хетаяь тематически сайренаш ю Сунженски районни библиотеко (зав. нов. Февралева). Укхаза къаьгга белгалдаьккха хьахьокхаш я КПСС XXII съездеи мартовски Пленумеи материалаш, юрта боахама дикагIбарий опыт ювцаш дола литература.

Вахарцара бувзам эсала а лелабу, балхаца доккхий кхоачамбоацараш а да аьнна йийцар докладчика Курчалоевски, Гудермесски, МагIалбика, Наьсарен, Надтеречни районий культура учрежденеш. Юртарча библиотекашта во новкъостал ду республикански библиотека (зав. нов. Сергеев) болхлоша.

Докладчика а къамаьлаш даьраша а эсала болх бу яхаш йийцар республикански книготорга бибколлектор (зав. нов. Докунина), республикерча библиотекай фондаш дикача литератураца шеръяр бибколлектора балхах тийша хилар белгал а деш.

Докладчика а къамаьлаш даьраша а къаьстта теркам тIабохийташ дийцар культура учрежденешка общественни хьисапах балхаш дар, цу хьакъехьа ножай-юртахоша баь тIахьехами из хьаллоацаш КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо баь соцами белгалбоаккхаш. Цу хьакъехьа болх мишта латт хьахьокх, йоахар нов. Татаева, селла доккха культурни низаш долча Грозне 2 мара культура Университет ца хиларо.

Культура учрежденей берригa болх, аьлар ше къамаьл даь воаллаш нов. Татаева, хетабаь хила беза коммунизма материально-технически база хьалъяреи коммунистически лакхера кхетам бола саг хьалкхевареи декхарашта.

Ножай - Юртарча райкультотдела заведующе дийцар общественноста низаца шоай клубаши библиотекаши хьалъяр а ехачарна ремонт яр а. Оаха партийнии, советскии, комсомольскии организацей новкъосталца, общественностацара бувзам чIоагI а беш, дIахьу культура учрежденешка общественни хьисапе деш дола балхаш.

Нохч-ГIалгIай драмтеатра директора нов. Хамидова дош делар совещане хиннараштa, театра артистий низаца общественни хьисапе болх берг бола курсаш хьа а йийла, художественни самодеятельноста кулгалхой кийчбе.

Культура болхлой союза обкома председатела нов. Светайло белгалдаьккхар культура учрежденешка общественни хьисапе болх белга тоадара общественникашца семинараш а инструктажаш а е езаш хилар.

Совнархоза центральни библиотека заведующе нов. Бабуковас дийцар дуккхача заводашка библиотекаш общественни хьисапе болх беш хилар, хIаьта иштта дIахо йодача хана а из гIулакх тоаде лерхIаш шоаш хилар.

Боккхача теркамца ладийгIар совещане хиннараша Старопромысловски районерча библиотека общественни хьисапе болх беча совета председатела нов. Жуковас даьча къамаьлага. Цо дийцар ше пенсионерка хилар, совета членаша библиотека дерригача балхашта юкъе хьинаре дакъа лацар. Совещане къамаьлаш дир Ачхой-Мартана райкультотдела заведующе нов. Сахаева, Культура Грозненски городской отдела заведующе нов. Симкинас, иштта кхыбараша, верригa а 12 саго.

Совещане культура учрежденей болхлошта хьалхашка латта декхараш дувцаш къамаьл даьча КПСС нохч-гIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитела нов. Куркиевас къаьстта белгалдаьхар вахарцара бувзам чIоагIбара, дикагIа йола балха опыт йоаржаяра, къамашта юкъера доттагIал чIоагIдара, атеистически пропаганда, иштта кхыдола дешаш. ЛаьрхxIа йоакхо е еза, йоахар нов. Куркиевас, вайнаьха кхалнах общественни вахара а культура учрежденей балха а юкъеозара.

Совещане балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретарь нов. Б. Г. Габисови Министрий Совета председатела заместитель нов. А. Р. Бузуртанови.

Культура учрежденей болх тоабарах йола резолюци тIаийцар совещане хиннараша.

Хь. ГАЛАЕВ.

Общественни хьисапе болх бу книжкай тика

Укх деношка, Грозненски химически заводе хьайийлай общественни хьисапе болх бергбола книжкаш дохка тика. Боккхача лоархIамера из гIулакх республике хьалхxара дIадоладеча хана укхаза гулбеннабар книжкаш эца баьхка завода болхлой, Заводской района советски а партийни а организацей викалаш.

Химикий общественни ЦIен зале кизгаех хьаьяьча тика чу гуш да технически, политически, художественни литература. Юххьанца болх дIаболабеча дийнахьа укхаза да 500 сома маьха книжкаш. ДIахо йодача хана книжкай фонд лакхъе лерхI завода партийни а профсоюзни а организацеша.

Книжкай тика чу общественни хьисапе мах беш хургба № 32/91 йолча цеха аппаратчицаш Р. Чуприкова, М. Колобаева, ЦСЛ-а лаборантка С. Игошкина, ОТК-а табельщица Кондакова. ХIаьта тика директор ва номер 32-91 йолча цеха начальника заместитель нов. Райчук. Графиках дийнахьа кхозза хьаелларгъя цар тика.

Тика хьаеллара хетаьча митинге къамаьлаш дир завода партийни бюро секретара заместитель йолча Н. Д. Манзона, номер 15 йолча цеха начальника Б. С. Баудина, парте Заводской райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Чешенкос, номер 32-91 йолча цеха аппаратчица К. Кузминас, иштта кхыбараша. Общественни хьисапе книжкаш дохкилга дIахо шердар, заказаши предложенеши тела истол бокъонца болх беш хила дезилга, хIаьта коммунизм хьалъеш йолча вай общества сакхетам дегIабара из гIулакх боккхача лоархIаме хилар дувцаш дар цига даь къамаьлаш.

Митинге хиннараша тIадилларца, тика хьаеллара лента хоададир Нохч-ГIалгIай книготорга директора нов. Чапанова.

Эггара хьалхагIа укхазара книжкаш ийцар номер 32-91 йолча цеха слесараша И. Колыбаева, Г. Притчинас, аппаратчицаша В. Тихоновас, Л. Данаевас, контрольно-измерительни приборий цеха начальника заместитела Г. Рожкова, кхыбараша.

М. ТУМГОЕВ.

Сурта тIа: ийдархошка книжкаш дIахьокхаш я тика чу болх беш йола С. Игошкина.

И. Плиева сурт.

БУРУВ ДЕТТАРАШТА ПАЙДАННА ХУРГДА

Нохч-ГIалгIай совнархоза мехкдаьттаи газовойи промышленноста Iилма-технически общества информаце бюрос арахийцад скважина гоамъяларца къовсам лоаттабе лаьрхIа йола «Центратораш балха юкъейоалаяра опыт» яха цIи йола брошюра.

Бурув деттача коллонна йоаггIача моттиге центратор дIа а оттаяь скважина гоамъяларца кердача методах лоаттабеча къовсамо луш бола пайда бувцу брошюра автораша Э. А. Каракозовеи, В. Н. Савинеи.

Скважин гоамъяларца къовсам лоаттабеш йола цар ювца керда метод хьалха хиннача методал дикагIа я.

Бурильни турбай колоннаша кIал бу болх хьахьокх буронна тIадодача дозалга хьежача.

Бурув деттача предприятей инженерно - технически болхлошта лаьрхIа да из брошюра.

А. КЛИМОВ.

Ладувгlа радиога

26 июле:

6.40—6.50 — юрта боахама болхлошта оттаю передача (гIалгIай меттала); 6.50—7.00 — объявленеши передачай программеи; 7.15—7.30 — «Грозненский рабочий» яхача газета обзор; 8.20 — 8.30 — Советский Союзера а доазол дехьара а хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — 8.45 «Сердало» яхача газета обзор; 8.45 —9.00 — пионерашteи школьникашteи йола передача (эрсий металла); 16.00—16.25 — Нохч-ГIалгIай АССР искусства заслуженни деятела Александрова музыка; 16.25—16.40 — кагирхошта йола «Декхараш кхоачашдергда» яха передача (гIалгIай меттала); 16.40 — 16.50 керда хоамаш гIалгIай меттала; 16.50—17.05 — Коммунизм хьальеча мехка демократи (нохчий меттала) беседа; 17.05—17.20 — керда хоамаш (нохчий меттала). 17.20 — 17.35 — промышленноста болхлошта йола «Коммунистически къахьегама бригаде» яха передача (нохчий металла); 17.35 — 17.45 — музыкальни антракт; 17.45—18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.00—18.30 — юрта боахаме дикагIйолча опыта радиошкола (эрсий меттала); 18.30 — 19.00 — юрта боахама болхлой заявкех дола концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«ВорхI вешийна ворхI нускал».**
Долалу: 8, 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«ГIарагIураш дIайолх».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Сакъердаш яр».**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Тохкама ха».**
Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 8.15, 10.15.
«Родина» яхача кинотеатре.
«ВорхI вешийна ворхI нускал».
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года. г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05094. Заказ № 3743.

Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш

Къамаьла юкъе тIема терминаш кхувлара тIера болча малхбузехьарча обозревателаша капитализмаи социализмаи лагерашта юкъера гIулакхаш «наьха хьаькъалаш бахьан долаш латтача тIема» хьисапе лоархIаш доашх. Нагахьа санна дунен халкъашта юкъера гIулакхаш ишта лоархIаш а хилча, иззамо терминологи къамаьла юкъе а кхийлача, тIаккха, шеко яц, тIеххьарча кIирашка хиннача событеша малхбузехьарча дуненна а къаьстта ВIашагIкхийттача Штаташта а ерзаргйоацаш човнаш яь хилар.

Дунен массе миIингера бIаьш миллионаш бола нах массане а дерригa герз дIадаккхараи машараи тIехьарча. Дерригдунен конгресса гIулакхаш дагалатташ а царга сатувсаш а бах. Машар Iалашбе йиш хиларах бола наьха тешам чIоагIбир Московски конгрессо. Из тешам латт чIоагIача ларда тIа эггара хьалха Советски Союзеи вокх социалистически мехкийи низаца а хIалакдеш бола керда тIом долла хIама оарцагIдаьккха а ца хилийта безам болаш уж хиларца а. Цунах йоал Советски правительства керте латтача Н. С. Хрущева конгрессе даь къамаьл селла дукхача хана бага дахарах йола «къайле». Московски конгрессо машара тIехьа къовсам лоаттаберашта новкъостал дир шоай низ бовза, цо хьахьекхар дерригача дунен тIара маьрша нах цIаккха а хургбоацаш тIема кхерам дIабаккха лаьрхIа хилар.

Машар дукха беза шоашта, яхаш даим дув буача американски политикехи пропагандистехи болча «хьаькъалашта тIехьа баьннарашта» жоп дала магац эггара аттагIа долча хаттарашта. Вашингтоне ца а хулаш, Москве хIана хилар из конгресс? Исторе чухь мел хиннарел йоккхагIа а лоархIамегIа а йолча цу форумаца моастагIал хIана лаьцад ВIашагIкхийттача Штаташа? Герз дIадаккхара дешах хьайна хетар ала аьнна конгресса Подготовительни комитето даьча дехара жоп дала хIана тиганзар президента Кеннеде?

Уж тайпа хаттараш хургдац аьнна хеташ хьаштдоацаш шоай сатешаду Вашингтонерча доал деча гIозараша. Уж хаттараш деш да, хIаьта миллионаш болча наха е йоаггIаш йола выводаш а ю, ВIашагIкхийттача Штаташта пайдана йолча оагIорахьа а ца еш. Коммунизмана гаьна волча английски церковни деятела Коллинза укх денношка аьлар, Кеннедеи Макмилланеи чIоагIа лохдаьд шоай сий Московски конгресса лоархIам боабе гIортарах.

Халкъашца дувца кхераш хилар—шоай ловзарг мамогга кIезигагIча нахаца дар ловш йолча малхбузехьарча державай политика оамал я. «Нью-Йорк таймс» яхача газета корреспондента Финне герз дIадаккхара гIулакха йолча 18 паччахьалкхен Комитете 16 июле переговораш юхайолаяларах ше дувцаш, тоъал нийса яьшхар США тактика: «ХIанз шин тайпара политика лелае безам болаш я правительство (ВIашагIкхийтта Штаташ — С. И.), — яздаьдар цо, — ше таккхалча латташехьа а дIахо йода аьнна а хетийташ».

Масала, 18-не Комитето шиий болх юха а дIаболабарах цхьа белгалдаьнна гIулакх хилар. Дин яхача американски викало, Женеве ше юхакхаьчача, гучох, вокх оагIоно яхар хьаллаца США «кийча хиларах» общественность ца тешайича яргйоацаш а лоархIаш, чIоаггIа лора а луш аьлар, зем боаха къаман средстваш кхоачам хиллал я ядерни герз эккхари мохк оагабари вIаши къоастадара. Цу даькъе американски Iилмахошта эггара тIехьагIа карагIдаьнна керда хIамаш дийцар Дина. Цул тIехьагIа фу хилар хIаьта? Дина даьча къамаьлах США департамента лаьрхIар йол-йолча моттигашка инспекци а отташ дунен халкъашта юкъерча зем боахача средствай хьакъеха шоаш дIабехар дохаде гIертилга (из цар дIадехар, массанена хетачох, 18-не Комитета духьале еш бола кхера ба), хIаьта цар сихха шоай викал юха а соцавир.

...Iуйрийна газет ше хьаделлашехьа а машара низий толамех дола тайп-тайпара хоамаш бIаргаго ваьннав советски саг. Дика хет цунна из, доккхал ду цо машар безаш йолча ший правительства политика. Цхьан минута малхбузехьара буржуазни кепа йоазув дешачун копаметта хила хьожаргда вай. Атомни маньякаша хьекхача махьарчаша къорверзаве мегар советски саг. Тихи океанерча сага унахцIенонна кхерам тIатувсача штаташ йолча американски «атомни грибашца» цхьана хьалхиннай дуккха а дукхагIа йола, сага хьаькъал тувладе ядерни тIом хиланза баргбац яха уйла царна чуйоссае лаьрхIа йола пропагандистски поганкаш.

Шеко йолаш сийле я ядерни тIема пропаганда яра даькъе США оборона министра Макнамарас шийна яьккхар. 16 июне Мичигански университете ше къамаьл деча хана Макнамара дийцар кхы совгIа-эшашагIа доацаш ядерни тIом лелабара йола «правила» оттаелга дар, ядерни бомбаш чуеттаргйоацаш йоккхий городаш юкъера а йоахаш. Гуманиста а филантропа а гIулакхаш долаш ше ва алийта гIийрта хила мег американски министр. Цхьабакъда, ядерни герз хIалакдаь дIадоаккхилга дIадехаш а ядерни тIемах адамленна духьалара зулам лоархIаш а йолча дунен общественносто эггара унзарегIа бола тIом маьршбе гIерташ Макнамарас леха адамле гоама йола бахьанаш хьагуча а даьхар, харцахьа а лаьрхIар. Кхыметтел буржуазни газеташ а оарцагIдаьлар Макнамарас даьча къамаьлацара из дакъа къайладахьа гIерташ.

Цхьабакъда цу къамаьлацара вож дола доакъош кIирдаь дувц малхбузехьарча кепа йоазон тIа, доккхийча капиталистически мехкий ядерни стратегии планаши хьехаеш уж хиларах. Дувцаш дар да къаман ядерни низаш «чIоагIа кхераме а, дукха ахча додаш а, сихха къалуш а, царга сабар дайталург ма дий аьнна теша хала долаш а да» яхаш Макнамара даь къамаьл.

Белгалдоаккхаргда вай, из къамаьл ядерни герз дола державаш кхы дIахо сов ма йоалийтийла яхаш дIадехараш морг да ала гIерташ американски пропаганда хилар. Цхьабакъда, США правительство йоагаш дола керттера хIама ядерни державаш дукхагIа ца хулийтилга а доацаш, ядерни герза американски тIахьожам лоаттабе гIертилга да, хIаьта долче, малхбузехьарча державай тIема группировкашка, къаьстта а НАТО-на юкъе доал США-га дита гIертилга а долаш.

Макнамара даьча къамаьло хьоабир Къилбаседаатлантически зунгатий боарз, гучаьхар НАТО-га гIолла баьча керттерча союзникашта юкъера вIашдухьаленаш.

Дукха ха йоаццаш правительствера «аракхийсача» английски оборона министра Уоткинсона сихвенна аьлар ядерни низех пайда эцара гIулакха «цхьаннех а тийша хIама долаш яц» Англи. Цул тIехьагIа къамаьл даьча Англе премьер-министра Макмиллана а цу тайппара дийца «цхьаннех а тийша хIама ца хиларах», цунца цхьана тоъал кегаденна хьоахадир цо ядерни низех пайда эцара гIулакхаш США-еи Англеи «юкъе леладеш» хиларах. Англи США стратегически хьашташта караяха хилар цIаькха а хьахьокхаш дола уж къамаьлаш хадарг ма дий аьнна хIама дац хIанз а.

Къаьстта чIоагIагIа гучаяьлар франко-американски вIашдухьаленаш. Аьннар де ца тугача де Голлах гIерт американски кепа йоазув, кхыметтел политически гIулакхашта юкъера из аракхоссилга а дувц. Вокх оагIорахьара, шии «ударни низаш» вIашагIтоха безам болаш волча де Голла Аденауэргара гIо лех. «Бонн — Париж яха соа» хьаелгеи чIоагIъелгеи дар, де Голла хетачох, дукха ха йоаццаш Аденауэр Франце вахарах хила дезар.

Боннах аьлча, из ядерни герза тIехьакхувш хилар «Европейски ядерни сообщество» вIашагIйоллараца дувзаденна да.

Цунца цхьана дика гуш да, НАТО-га гIолларча хьашаша «сообщество» яхар тайп-тайпара кхетош хилар. Американски журналиста Сульцбергера Iалаьмате хоза нийсдир Малхбузехьа ядерни проблема тайп-тайпара кхетаеш хилар. БIаргашдайна нах кулгаш а детташ хьежаш хиннаб пиллагa, йоах цо, хIаьта царех хIараненa тайп-тайпара а хийттад из: цун муцIарах кулг кхийттачунна из текхарг ба меттад, когех кулг кхийттачунна га я меттад, и кх. дI. Иштта нийсдеш дийцар, довзаш дола хIама кхы тIа а теха хьажача мегаргдолаш да. ХIанз бувцаш бараш бIаргашдайна нах бац, шоаех бIаргашдайна нах а хетийташ, вIашкадехкача бIаргногIарашта кIал гIолла шоай соперникий чIоаггIа зембоахаш бола нах ба.

С. ИВАНОВ.